

SOURCING AV DEADSTOCKMATERIAL

– UTMANINGAR OCH MÖJLIGHETER FÖR BORN
SUSTAINABLE FIRMS INOM MODEINDUSTRIN

Examensarbete – Kandidat
Företagsekonomi

Maria Karlsson
Moa Voxhed
Susanna Süllmann

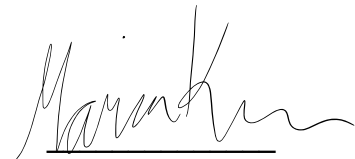
2023.1.15

TEXTILHÖGSKOLAN
HÖGSKOLAN I BORÅS

Förord

Vi vill inleda med att rikta ett stort tack till alla våra respondenter som generöst har avsatt sin tid för att delta i intervjuerna och för den ovärderliga information som har bidragit till framgången av vår studie. Vi vill även rikta ett stort tack till vår respondent under vår pilotstudie, som bistod med värdefull information som vägledde vår intervjuguide. Slutligen, vill vi tacka våra handledare Ann Vellesalu och Vera Videl Kling för den fantastiska vägledningen och för flexibiliteten med Zoom-möten under studiens gång. Författarna är fullt ansvariga för uppsatsen och eventuella fel.

Maria Karlsson

Moa Voxhed

Susanna Süllmann

Borås, maj 2023

Svensk titel: Sourcing av deadstockmaterial: Utmaningar och Möjligheter för Born Sustainable Firms inom modeindustrin

Engelsk titel: Sourcing of deadstock materials: Challenges and opportunities for Born Sustainable Firms in the fashion industry

Utgivningsår: 2023

Författare: Maria Karlsson, Moa Voxhed och Susanna Süllmann

Handledare: Ann Vellesalu och Vera Videl Kling

Abstract

The fashion industry generates enormous amounts of textile waste every year, which has led to a need for a sustainable approach that combats the negative impact while maintaining economic growth. Transitioning to a circular economy and implementing sustainable processes and materials are necessary steps to move forward. Integrating deadstock materials into a company's sourcing strategy can be a way to reduce waste and environmental impact while achieving economic benefits. We have identified that Born Sustainable Firms (BSF) can employ various sourcing processes to ensure access to deadstock materials, such as hands-on-sourcing, third-party sourcing, and supplier sourcing. Challenges in deadstock sourcing include traceability of materials and the lack of established systems for accessing deadstock materials. Opportunities include future legislation and regulations, which are expected to promote the development of new processes and strategies to reduce waste and encourage the use of deadstock materials. An industrial symbiosis platform may be a potential solution to facilitate access to and utilization of deadstock materials in the fashion industry, contributing to a more sustainable development within the sector.

Keywords: sourcing, deadstock material, deadstock sourcing, Born Sustainable Firm (BSF), waste, sustainable development, textile and apparel industry

Sammanfattning

Denna kandidatuppsats är skriven på svenska.

Modeindustrin genererar enorma mängder textilavfall varje år. Detta har resulterat i ett behov av en mer hållbar syn på modeindustrin, med fokus på att bekämpa de negativa effekterna samtidigt som ekonomisk tillväxt upprätthålls. Övergången till en cirkulär ekonomi samt implementeringen av hållbara processer och material är nödvändiga steg att ta framåt. Att integrera deadstockmaterial i ett företags sourcingstrategi kan vara ett sätt att minska avfallsmängden och miljöpåverkan, samtidigt som ekonomiska fördelar uppnås. Vi har identifierat att Born Sustainable Firms (BSF) kan använda olika sourcingprocesser för att säkerställa tillgången till deadstockmaterial, såsom hands-on-sourcing, sourcing via tredjepart och sourcing direkt från leverantörer. Utmaningarna inom deadstocksourcing inkluderar spårbarheten av materialen och bristen på etablerade system för att tillgängliggöra deadstockmaterial. Möjligheter inkluderar framtida lagstiftning och regleringar, vilka förväntas främja utvecklingen av nya processer och strategier för att minska avfallsmängden samt uppmuntra användningen av deadstockmaterial. En industriell symbiosplattform kan vara en möjlig lösning för att underlätta tillgången till och användningen av deadstockmaterial inom modeindustrin, vilket kan bidra till hållbar utveckling inom branschen.

Nyckelord: sourcing, deadstockmaterial, deadstocksourcing, Born Sustainable Firm (BSF), avfall, hållbar utveckling, textil- och klädindustrin

Innehållsförteckning

1. Inledning	7
1.2 Problemdiskussion	8
1.3 Syfte och forskningsfrågor	9
2. Litteraturoversikt	9
2.1 Övergång till en cirkulär ekonomi	9
2.1.1 Avfall	10
2.1.2 EU:s avfallspolicy	11
2.2 Born Sustainable Firms	11
2.3 Sourcing	12
2.3.1 Övervägande av kostnader, risker och värde i sourcing	12
2.3.2 Hållbar sourcing	13
2.3.3 Deadstock sourcing	14
2.3.4 Industriell symbios	15
3. Metod	15
3.1 Datainsamlingen	16
3.2.1 Urval	16
3.2.2 Genomförande av datainsamling	17
3.3 Dataanalys	18
3.4 Metodreflektion	18
3.5 Etiska överväganden	19
4. Resultat	20
4.1 Översikt	20
4.1.1 Tema 1: Deadstockmaterial	20
4.1.2 Tema 2: Drivkraft att verka mer hållbart	21
4.1.3 Tema 3: Sourcingprocessen	22
4.2 Utmaningar	23
4.2.1 Tema 4: Spårbarhet	23
4.2.2 Tema 5: Tillgänglighet	24
4.2.3 Tema 6: Sortering av deadstockmaterial	25
4.2.4 Tema 7: Övervägande av risk, kostnad och värde	26
4.2.6 Tema 8: Omlärning av försörjningskedjan	27
4.3 Möjligheter	27
4.3.1 Tema 9: Industriell symbios	27
4.3.2 Tema 10: Regleringar och omställning av industrin	28
5. Diskussion	29
5.1 Sourcingprocesser av deadstockmaterial	29
5.1.1 Hands-on-sourcing	30
5.1.2 Tredjepartssourcing	31
5.1.3 Leverantörssourcing	32
5.2 Utmaningar	33
5.2.1 Spårbarhet	33
5.2.2 Uppdatering av försörjningskedjan: anpassning till tillgänglighet av material	34

5.3 Möjligheter	35
5.3.1 Industriell symbios	35
5.3.2 Symbiosplattform	36
6. Slutsatser	37
6.1 Förslag på vidare forskning	38
Källförteckning	39
Bilagor	47
Bilaga 1 - Mejl till potentiella respondenter	47
Bilaga 2 - Intervjuguide	49

Definition av termer

Born Sustainable Firms (BSF): Företag som grundats med en hållbar vinkel och strategisk avsikt att verka på ett mer hållbart sätt, med mål att driva positiva samhällsförändringar, samt sätta miljömässiga och sociala behov före ekonomiska vinster (Knoppen & Knight 2021; Ostermann, Nascimento, Steinbusch & Callegaro-de-Menezes 2021).

Deadstockmaterial: Överblivet material som inte längre kan användas för sitt ursprungliga syfte (Keiser, Vandermar & Garner 2022; Wolfe 2022).

Fast fashion: En affärsmodell som karaktäriseras av billig och hög produktionshastighet, snabb respons på de senaste marknadstrenderna, konstant förnyelse samt uppmuntran till ökad konsumtion (Cachon & Swinney 2011; Niinimäki, Peters, Dahlbo, Perry, Rissanen & Gwilt 2020; Saxon 2022).

Sourcing: En uppsättning affärsprocesser med huvudsakligt syfte att hitta och välja leverantörer som kan tillhandahålla de produkter som behövs, samt bestämma hur och var dessa produkter ska förskaffas (Dickerson 1999; Ha-Brookshire 2017; Van Weele & Rozemeijer 2022).

Upstream-aktiviteter: De aktiviteter som kan relateras till ett företags leverantörer; de företag som förvärvar råvarumaterial som sedan skickas till tillverkaren (Britt 2021; Hummel u.å.; Ashcroft 2023).

Upcycling: Definieras som en process där produkter och material som inte längre används, eller är på väg att kasseras, istället omvandlas, repareras, uppgraderas och återtillverkas på ett sätt som ökar deras värde (Singh 2022).

1. Inledning

Modeindustrin uppskattas generera 92 miljoner ton textilavfall varje år, där endast 12% av allt material återvinns (Dean 2020). Vidare förutspås den totala mängden textilier som hamnar på deponier eller bränns upp att nå 150 miljoner ton år 2050 (Ellen MacArthur Foundation 2017). Textilindustrin är en mångfacetterad industri som omfattar flera olika produktkategorier. Johnson, Cohen och Sarkar (2015) kategoriserar textila produkter som kläder, inredning och industriella textilier, medan andra forskare inkluderar kategorier som exempelvis geotextilier, medicinska textilier och skyddstextilier (Harsanto, Primiana, Sarasi & Satyakti 2023). Den största källan av textilt avfall kommer från kläder och hemtextilier, som kasserats av konsumenter, och står för hela 85% av den totala mängden avfall (Hedrich, Janmark, Langguth, Magnus & Strand 2022). För att minska modeindustrins negativa påverkan på miljön och samhället, samtidigt som den ekonomiska tillväxten upprätthålls, krävs en mer ansvarsfull och hållbar syn på modeindustrin (Rashidi-Sabet & Madhavaram 2022). För hållbar utveckling, vilket definieras som att möta dagens behov utan att äventyra framtida generationers förmåga att möta sina egna behov (United Nations Brundtland Commission 1987), krävs samverkan och ansträngningar från samtliga aktörer i den textila värdekedjan. Genom att integrera mer hållbara produktions- och konsumtionsmodeller kan modeindustrin uppnå en balanserad hållbar utveckling som tar hänsyn till både miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter (Rashidi-Sabet & Madhavaram 2022; Dhir 2021).

De stora mängderna avfall och de följande negativa effekterna härstammar från den linjära modellen för textil- och klädproduktion, som resulterat i överproduktion och överkonsumtion (Koszewska 2018; Burns & Carver 2021). Situationen har ytterligare förvärrats i takt med att trenden kring kortsiktig konsumtion växer. Detta fenomen har kommit att kallas för fast fashion, och definieras som en affärsmodell som kombinerar hög produktionskapacitet med snabb respons på marknadstrender (Cachon & Swinney 2011). Ohållbara konsumtionsmönster, tillsammans med fast fashion-affärsmodellen, har bidragit till att modeföretag producerar nästan dubbelt så mycket kläder jämfört med innan år 2000 (Niinimäki, Peters, Dahlbo, Perry, Rissanen & Gwilt 2020). Det här har en betydande miljöpåverkan och utgör utmaningar för industrins långsiktiga fortlevnad (Rafi-Ul-Shan, Grant, Perry & Shehzad 2018; European Commission 2022). Bishop (2021) anser att hållbarhetsinitiativ som exempelvis återvinning eller återförsäljning inte är tillräckligt för att hantera det textila avfallsproblemet. Baserat på den ökade konsumtionen måste företag även ta hänsyn till det avfall som genereras vid produktion (Bishop 2021). Det finns olika typer av avfall som genereras genomgående i den textila värdekedjan, vilket kategoriseras baserat på vart i värdekedjan avfallet uppstår (Yalcin-Enis, Kucukali-Ozturk & Sezgin 2019; Koszewska 2018). Deadstockmaterial kan kategoriseras som postindustriellt textilavfall, vilket skapas som en naturlig biprodukt av klädproduktion (Wolfe 2022) och kan således skapas på olika sätt och i olika delar av värdekedjan (Jadwani 2019).

Enligt Koszewska (2018) bör övergången till en cirkulär ekonomi börja med att reducera mängden avfall, vilket är avgörande för att minska miljöpåverkan och främja en hållbar användning av naturresurser. För att minimera gapet mellan den linjära och cirkulära

ekonomin har EU infört ramverk och direktiv med mål att minska mängden avfall samt skydda miljön (European Commission u.å). Etablerade modeföretag omprövar därmed sina affärsmodeller, medan nystartade företag har kunnat implementera hållbara processer som en grundläggande princip i företagets verksamhet. Dessa affärsmodeller kan kategoriseras som Born Sustainable Firms (BSF) (Ostermann et al. 2021). Genom att fokusera på att använda mer hållbara processer och material, kan företag minska den negativa påverkan på miljön, vilket är avgörande för att upprätthålla en konkurrenskraftig position i dagens modeindustri (Rashidi-Sabet & Madhavaram 2022). Att utöva hållbar sourcing innebär att företag integrerar hållbarhet i hela leveranskedjan, från beslut om design och produktion, till leverans till slutkunden (Quinn 2015). Ett möjligt alternativ för att integrera hållbarhet i ett företags sourcingprocess är genom att förvärva deadstockmaterial.

1.2 Problemdiskussion

Med hänsyn till den prognostiserade ökningen av textilavfall (Dean 2020; Ellen MacArthur Foundation 2017), samt EUs ramverk och direktiv för att minska mängden avfall (European Commission u.å), ökar relevansen att utforska alternativa tillvägagångssätt för att minska avfall inom textilindustrin. Tidigare forskning, som fokuserar på mer hållbara metoder, har främst studerat konsumenters attityder och motivation till hållbara köp (Dutra Machado, Ordovás de Almeida, Chiattonne Bollick & Bragagnolo 2019; Kang, Liu & Kim 2013; Charnley, Knecht, Muenkel, Pletosu, Rickard, Sambonet, Schneider & Zhang 2022; Holtström, Bjellerup & Eriksson 2019), samt metoder för att sluta det linjära kretsloppet (Todeschini, Nogueira Cortimiglia, Callegaro-de-Menezes & Ghezzi 2017; Brydges 2019; Schaltegger, Hansen, Lüdeke-Freund 2016). Dessutom belyser tidigare forskning svårigheter kopplade till omställningen till en cirkulär ekonomi, och menar att det kommer att vara både tid- och resurskrävande (Brydges 2019; Koszewska 2018). Enligt Bishop (2021) är hållbarhetsinitiativ, såsom återvinning och återförsäljning, inte tillräckliga för att lösa det textila avfallsproblemet. För att hantera den ökade konsumtionen behöver företag ta hänsyn till avfall som genereras vid alla steg i värdekedjan (Bishop 2021; Brydges 2019).

Modeindustrins överproduktion gör att det finns en stor mängd textilier som inte uppfyller sitt ursprungliga syfte och istället blir textilt avfall, exempelvis i form av deadstockmaterial (Keiser et al. 2022; Wolfe 2022; Koszewska 2018). Genom att aktivera deadstockmaterial som en del av modeföretags sourcingstrategi, kan de avleda avfall från deponier, bevara naturresurser och genom det minska sin miljöpåverkan. Dessutom kan deadstocksourcing ge ekonomiska fördelar, öka effektiviteten i försörjningskedjan och skapa nya intäktströmmar (Wolfe 2022). Viss forskning anser att användandet av deadstockmaterial strider mot idén om en cirkulär ekonomi, eftersom deadstockmaterial innefattar användning av nyproducerade material som inte ingår i det cirkulära flödet (Yalcin-Enis et al. 2019; Koszewska 2018). Trots detta presenterar deadstockmaterial en möjlighet att minska textilt avfall och främja övergången till en mer cirkulär ekonomi, framhåller Koszewska (2018), vilket motiverar vikten av att studera deadstocksourcing.

Avsaknaden av en distinkt definition samt tydligt ramverk kring hur företag bör verka för att kategoriseras som en BSF ger rum för fri tolkning av vad begreppet innebär. Studier har gjorts på BSF:er tidigare, men då främst på deras drivkrafter, riskfaktorer, förmåga att anpassa sig samt deras roll i övergången mot mer hållbara affärsmodeller (Knoppen & Knight 2021; Allal-Chérif, Costa Climent & Berenguer 2023; Ostermann et al. 2021; Todeschini et al. 2017). Bristen på omfattande riktlinjer och standardisering inom hållbart företagande skapar problem när olika BSF:er behandlas som homogena. Risken finns att företag tolkar hållbara metoder på olika sätt (Ostermann et al. 2021), vilket kan leda till variationer i hur omfattande hållbarhet integreras hos de BSF:er som inkluderas i vår studie. Knoppen och Knight (2021) hävdar att BSF:er spelar en viktig roll i hållbarhetsövergången och representerar en betydande, men underutnyttjad, forskningsplats. Det råder en brist i mängden litteratur som berör deadstocksourcing och BSF:er, specifikt i kontexten av hur denna sourcingprocess kan bidra till ett minskat avfall i modeindustrin, samt vilka möjligheter och utmaningar som denna metod innefattar för BSF:er.

1.3 Syfte och forskningsfrågor

Denna studie syftar till att undersöka vilka möjligheter och utmaningar som BSF:er inom modeindustrin möter vid sourcing av deadstockmaterial, samt förstå hur dess sourcingprocesser ser ut. Studien ämnar att ge en förståelse för hur olika BSF:er kan minska avfall och optimera användningen av befintliga resurser, i en övergångsfas mot en cirkulär ekonomi.

För att besvara vårt syfte har vi formulerat följande två forskningsfrågor:

1. Vilka är de främsta sourcingprocesserna som BSF:er använder för att förvärva deadstockmaterial?
2. Vilka är de främsta utmaningarna och möjligheterna med sourcing av deadstockmaterial för BSF:er inom modeindustrin?

2. Litteraturöversikt

2.1 Övergång till en cirkulär ekonomi

Den cirkulära ekonomin (CE) är ett växande koncept som framträtt som en potentiell lösning på de utmaningar som den linjära ekonomin (LE) står inför. LE utgår från en konsumtions- och produktionsmodell som bygger på utvinning av naturresurser, tillverkning av varor och tjänster, och avslutas med konsumtion (Mishra, Jain & Malhotra 2021; Koszewska 2018). I samband med att LE kritiserats till följd av dess negativa påverkan på både samhället och miljön, har en övergång till CE presenterats som ett alternativ för företag för att göra sin värdekedja mer fördelaktig och hållbar (Brydges 2021; Schaltegger, Hansen, Lüdeke-Freund 2016). CE främjar utvecklingen av en cirkulär flödesmodell som syftar till att uppnå maximal resurseffektivitet och minimalt avfall genom att omvandla det linjära flödet av resurser till ett

slutet kretslopp (Abu-Ghunmi, Abu-Ghunmi, Kayal & Bino 2016; Andersen 2007; De los Rios & Charnley 2017).

En övergång till en CE är en komplex och omfattande förändringsprocess som kräver anpassningar och förändringar inom ett flertal områden i samhället och ekonomin (European Commission 2014). En övergång från LE till CE drivs således av olika faktorer såsom ekonomiska, miljömässiga och sociala incitament. Dessa incitament betonas olika i tidigare forskning, vilket återspeglar den mångfald av perspektiv och värderingar som existerar (Kemp, Loorbach & Rotmans 2007; Koszewska 2018; European Commission u.å). I kontrast till LE representerar CE ett fundamentalt paradigmskifte i hur samhället interagerar med naturresurser. Denna förändring innefattar antagandet av ett holistiskt synsätt på resursanvändning med målet att främja hållbar utveckling (Mishra, Jain & Malhotra 2021; Esbeih, Molina-Moreno, Núñez-Cacho & Silva-Santos 2021). Övergången till CE inom textilindustrin är beroende av kunskap, medvetenhet och engagemang bland alla marknadsaktörer. Koszewska (2018) samt Mishra, Jain och Malhotra (2021) menar att utmaningarna i denna övergång inkluderar att minska materialintensiteten, förbättra förmågan att återvinna och förlänga produktens hållbarhet. För att möta dessa utmaningar och övergå till en cirkulär textil värdekedja krävs samarbete, innovation, effektiva avfallshanteringssystem och ett förändrat användningsmönster (Koszewska 2018; Mishra et al. 2021). En viktig utmaning för textil- och klädindustrin i övergången till en CE är att förebygga avfall under hela produktlivscykeln och minska mängden avfall som hamnar på deponier. Utmaningen kräver en ny syn på hur produkter designas, produceras och konsumeras. Koszewska (2018) poängterar att framgången i att möta denna utmaning kommer att grunda sig på antagandet av ett helt nytt synsätt på produktionsprocesserna. Vidare hävdar Koszewska (2018) att det är av yttersta vikt att en övergång till en CE inleds med en fokusering på förebyggande av avfall och minimering av avfall.

2.1.1 Avfall

För att lösa avfallsproblemet krävs det att modeindustrin fokuserar på avfall som genereras både innan och efter att textilierna hamnat hos konsumenter (Bishop 2021). Följaktligen krävs det att aktörer inom hela den textila försörjningskedjan är engagerade i att övergå till mer hållbara tillvägagångssätt (Dhir 2021; Rashidi-Sabet & Madhavaram 2022). Tekniker för avfallshantering har applicerats på olika nivåer av försörjningskedjan, exempelvis genom att samla in och återanvända avfall från sina konfektionsprocesser (Rauturier 2022). Dessutom antas flera åtgärder, såsom återförsäljning, insamlingsmetoder och uppmuntran att återlämna oönskade produkter för att hantera avfall från konsumenter (Dhir 2021).

Textilavfall genereras genomgående i den textila värdekedjan och delas ofta upp i kategorier baserat på vilken process eller i vilken del av värdekedjan som har orsakat avfallet (Yalcin-Enis et al. 2019; Koszewska 2018; Jadwani 2019). Tre av kategorierna som förekommer i litteraturen är (1) postindustriellt avfall; en bieffekt av klädtillverkning; (2) för-konsumentavfall; plagg av sämre kvalitet på tillverkningsplatsen eller på en återförsäljares distributionscenter samt osålda varor i butiken; (3) efter-konsumentavfall;

genererat av konsumenterna själva, slitna, skadade eller oönskade kläder (Yalcin-Enis et al. 2019; Koszewska 2018). Genom dessa kategoriseringar kan deadstockmaterial placeras som postindustriellt eller för-konsumentavfall, beroende på av vilken anledningen materialet inte används för sitt ursprungliga syfte (Wolfe 2022). Det finns flera sätt att ta itu med avfallsproblemet, där alternativen innefattar en minskning av överproduktion samt överkonsumtion, förlängning av produktens livslängd och design av produkter för ökad cirkularitet (Hedrich et al. 2022; European Commission 2022). Minskandet av överproduktion och deadstockmaterial kan även leda till att företag kan kostnadsreducera sina upstream-aktiviteter av värdekedjan genom att bättre hantera det överflöd av material som finns, i mer slutna och cirkulära kretslopp (McKinsey & Company 2020). På grund av den påvisade problematiken med definitionen av vad deadstockmaterial faktiskt är (Koszewska 2018), har vi valt att i denna studie kategorisera deadstockmaterial som postindustriellt avfall.

2.1.2 EU:s avfallspolicy

Europeiska Unionens (EU) avfalls policy syftar till att skydda miljön och människors hälsa samt stödja en övergång till en CE. Det primära målet med policyn är att främja en hållbar och effektiv användning av resurser genom att prioritera utvinning av högkvalitativa resurser från avfall (European Commission u.å). Ramdirektivet om avfall (Waste Framework Directive) etablerar det rättsliga ramverket för avfallshantering och inför begreppet "avfallshierarkin" som leder vägen för avfallshantering (European Parliament 2008). För att stödja övergången till en CE inom textilsektorn har EU utvecklat strategier för hållbara och cirkulära textilier. Målet är att textilprodukter senast år 2030 ska vara långvariga, återvinningsbara, fria från farliga ämnen och producerade på ett hållbart sätt. Europeiska Kommissionen (2022) har föreslagit en transparensplikt samt framtida förbud mot förstörelse av osålda produkter, för att minimera avfall och främja hållbarhet. För att främja cirkulär produktutformning, införs också krav på utökat producentansvar. Flera EU-medlemsstater har redan infört, eller överväger att införa, utökat producentansvar för textilier, på grund av EU:s avfallslagstiftning, som uppmanar företag att etablera separat insamling av textilavfall senast den 1 januari 2025 (European Commission 2022).

2.2 Born Sustainable Firms

Hållbart entreprenörskap syftar till att främja hållbar utveckling både socialt och ekologiskt, genom att antingen introducera nya hållbara produkter, eller integrera hållbarhet i befintliga produkter och processer. Dessa entreprenörer har ofta ett intresse och är motiverade av att adressera dagens sociala och miljömässiga problem samt har en annan syn på risk jämfört med traditionella entreprenörer (Allal-Chérif et al. 2022; Hoogendoorn, Van der Zwan & Thurik 2019). Ostermann et al. (2021) benämner företag som grundats utifrån en hållbarhetslogik som Born Sustainable Firms (BSF). Dessa företag anses vara pionjärer inom applicering av nya teknologier inom sina områden, med en högre benägenhet för disruptiva innovationer, vilket medför att de arbetar i miljöer av osäkerhet och risker. Knoppen och Knight (2021) menar att BSF:er är företag som grundats med en uttalad strategisk avsikt att verka på ett mer hållbart sätt från start. Med andra ord menar författarna att BSF:er adresserar miljömässiga och sociala behov före ekonomiska vinster, vilket BSF:er kan göra på olika sätt.

Ostermann et al. (2021) menar att ett sätt för BSF:er att göra detta är genom att implementera cirkulära metoder i sin affärsmodell. Knoppen och Knight (2021) nämner ytterligare sätt, där BSF:er utnyttjar metoder för att maximera material-och energieffektivitet, skapar värde från avfall samt använder förnybara eller naturliga processer. Vidare menar Knoppen och Knight (2021) att BSF:er spelar en viktig roll i hållbarhetsövergången och representerar en betydande, men underutnyttjad, forskningsplats. Balchandani och Eisenberg (2021) säger att modeföretag som använder deadstockmaterial i sin produktion av kläder blir mer och mer betydande för industrin. Dessa företagsmodeller producerar inte bara kläder med ett lägre koldioxidavtryck, utan gör det med material som endast finns i begränsad mängd, vilket gör att slutprodukten känns mer speciell och unik.

2.3 Sourcing

En av de tidigare definitionerna av sourcing gjordes av Dickerson (1999), varpå han menar att sourcing är processen att bestämma hur och var tillverkade varor, eller komponenter, ska förskaffas. Sedan dess har sourcing definierats och utvecklats flera gånger. Van Weele och Rozemeijer (2022) menar att sourcing är processen att hitta, välja, kontraktera och hantera en värdekedja för ett företag på global nivå. Ha-Brookshire (2017) definierar sourcing som en uppsättning affärsaktiviteter genom vilket företag förvärvar och levererar komponenter, färdiga produkter eller tjänster utanför organisationen. Ha-Brookshire (2017) menar att målet är att hitta, utvärdera och engagera leverantörer av varor för att uppnå långsiktiga konkurrensfördelar. Sourcing är därmed en affärsverksamhet mellan företag som involverar både köpare och leverantörer. När dessa köpare och leverantörer befinner sig i olika länder och kräver internationell handel, menar både Ha-Brookshire (2017) samt Van Weele och Rozemeijer (2022) att sourcingen blir global. En strategi som ytterligare globaliserar ett företags leverantörskedja är samarbete med externa partners, i syfte att minska kostnader och optimera leverantörskedjan. Denna strategi kallas för outsourcing (Van Weele & Rozemeijer 2022). Outsourcing innebär att företag flyttar eller utkontrakterar sin produktion till lågkostnadsländer (Cook 2007; Van Weele & Rozemeijer 2022), vilket har gjort textilindustrin till en av de mest globaliserade industrierna i världen. Företag som är verksamma i textilindustrin gör således affärer med företag från hela världen och är dessutom mycket beroende av varandra (Ha-Brookshire 2017). Dessutom har fast fashion-fenomenet accelererat produktionshastigheten och ökat effektiviteten till följd av de ständigt föränderliga behoven på marknaden. Fast fashion har gett upphov till en konsumtionskultur av billiga kläder och andra modeartiklar, men har också lett till negativa miljöeffekter och sociala problem. Den höga produktionshastigheten inom fast fashion uppmuntrar till en kultur av engångskonsumtion, vilket genererar stora mängder textilavfall och påverkar miljön negativt (Zanjirani Farahani, Asgari & Van Wassenhove 2021; Bardey, Booth, Heger & Larsson 2021).

2.3.1 Övervägande av kostnader, risker och värde i sourcing

För att förebygga eller minimera negativa effekter måste företag känna igen de potentiella riskerna som kan störa deras verksamhet (Evans, Jeffrey & Craig 2020). Van Weele och Rozemeijer (2022) hävdar att företag måste finna en balans mellan kostnads- och riskfaktorer,

samt värdeaspekter, då dessa tre aspekter påverkar varandra. Exempelvis kan minskade kostnader ha negativa effekter på både risk och värde hos företag. Vidare menar författarna att kostnadskontroll och minskning av alla inköpsrelaterade utgifter anses vara en central uppgift i inköpsprocessen för alla modeföretag. Inköpsavdelningen ska se till att materialen levereras till den lägsta totala ägandekostnad (TCO), vilket består av direkta materialkostnader och indirekta kostnader. Van Weele och Rozemeijer (2022) nämner att företag bör försöka minska de indirekta kostnaderna genom att minska buffertlager och det spill som skapas i företagets försörjningskedja. På grund av den ökade förekomsten av globala värdekedjor, som i sin tur bidrar till ökad komplexitet, har riskhantering blivit ett viktigt ämne. Riskhantering handlar om att bemästra risker som är kopplade till försörjningskedjan, vilket Van Weele och Rozemeijer (2022) menar innebär att företaget bör sträva efter att undvika ett för stort beroende av en eller ett fåtal leverantörer. Rafi-UI-Shan et al. (2018) presenterar bevis som indikerar på att hållbarhetsrelaterade störningar i verksamheten främst uppstår inom leverantörsleden. De hävdar vidare att leverantörsleden inom modeindustrin är särskilt mottaglig för sådana problem på grund av dess geografiska komplexitet och de påtryckningar som finns för att minska kostnader och ledtider.

Rafi-UI-Shan et al. (2018) menar att modekonsumenter är allt mer krävande när det gäller preferenser, mer ombytliga och mindre villiga att betala extra. Hartman, Joines, Thoney och King (2012) påstår därför att försörjningskedjor i modeindustrin måste vara proaktiva med att fastställa trender och lansera produkter i tid, med minimalt lager för att maximera marginalerna under trendens försäljningsfönster. Om företagen inte gör det kan återförsäljare få extra lagerkostnader och osålda varor, vilket påverkar vinstmarginalen negativt. Van Weele och Rozemeijer (2022) säger att produktutvecklingen idag förväntas inkludera leverantörerna, genom användning av vinst- och riskfördelningsavtal som verktyg, för att fastställa hur leverantören kan gynnas av att företagets produkter presterar. Denna typ av samarbete menar både Van Weele och Rozemeijer (2022) och Rafi-UI-Shan et al. (2018) innebär att den traditionella 'på armlängds avstånd'-relationen mellan modeföretag och dess leverantör successivt utvecklas till ett längre och mer strategiskt partnerskap. Cybis och Bernard (2021) nämner att överproduktionen som fast fashion-industrin genererar är en konsekvens på snabbt föränderliga trender och konsumentbeteenden, och är den mest miljöskaadliga och kostsamma aspekten av modeindustrin. Vidare skriver författarna att fast fashion-företag prioriterar kostnadsminskning och vinst över kvalitet och hållbarhet, vilket leder till produktion av billiga kläder med kort livslängd. Detta resulterar i allt kortare produktions- och försäljningscykler, vilket bidrar till klimatrelaterade utmaningar samt mer avfall.

2.3.2 Hållbar sourcing

Hållbar sourcing innebär att företag anskaffar material, produkter och tjänster från leverantörer på ett sätt som är socialt och miljömässigt ansvarsfullt, men även ekonomiskt hållbart (Lambrechts 2020). Att inkludera hållbarhet som en parameter i traditionella sourcingkriterier kan tillföra extra värde till varumärket. Detta innebär ett skifte från att endast producera de mest populära och prisvärda produkterna, till att fokusera på vilka produkter som produceras, hur de skapas och av vem (Quinn 2015). Hållbar sourcing kan

även förklaras som hantering av alla upstream-aktiviteter i försörjningskedjan som används för att maximera prestandan ur ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt perspektiv (Pagell, Wu & Wasserman 2010). Enligt forskningen är en organisation endast lika hållbar som dess upstream-aktiviteter (Krause, Vachon & Klassen 2009; Handfield, Sroufe & Walton 2005). För att säkerställa att leverantörer agerar socialt och miljömässigt ansvarsfullt föreslår Tate, Ellram och Kirchoff (2010) att man sätter följande krav: (1) ge bra ekonomiskt värde till konkurrenskraftiga kostnader, (2) uppfylla höga miljökrav och (3) upprätthålla organisationens sociala värderingar och standarder. Van Weele och Rozemeijer (2022) menar att, genom implementering av åtgärder för att verka mer hållbart inom ett område, påverkas även utfallet inom andra, vilket betonar behovet av utveckling som balanserar social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet. I artikeln 'Putting the breaks on fast fashion' listades användandet av avfall som råmaterial som ett steg mot en mer hållbar produktion inom modeindustrin (United Nations 2021). Genom att förvärva deadstockmaterial bidrar modeföretag till minskning av avfall och koldioxidutsläpp, samtidigt som de bemöter den ökade efterfrågan på hållbara alternativ inom industrin (Recovo u.å.). I en övergång mot en cirkulär modeindustri menar Burns och Carver (2021) och Wolfe (2022) att eliminering av all deadstockmaterial är en viktig första åtgärd, vilket kan ske genom användning av materialet.

2.3.3 Deadstock sourcing

Deadstockmaterial är en benämning för överblivet material som inte använts, eller kan användas, till sitt ursprungliga syfte. Det är en naturlig biprodukt av klädproduktion och uppstår bland annat på grund av att beställningar baseras på gissningar och läggs långt före försäljningssäsongens start (Wolfe 2022; Keiser et al. 2022). Deadstockmaterial kan även uppkomma när fabriker felproducerar eller om beställningar avbryts och ändras (Dhir 2021; Wolfe 2022). Därtill kan deadstockmaterial uppstå då fabriker ofta arbetar med minimimängder gällande tygbeställningar, vilket tvingar varumärkena att beställa mer än vad de faktiskt behöver (Wolfe 2022). Resultatet av detta är att deadstockmaterial står för ungefär 15% av textilproduktionen (Guilbault 2021).

Genom att förvärva deadstockmaterial, som ett alternativ till nyproducerat material, kan företag reducera mängden avfall, minska koldioxidutsläpp, bespara naturresurser samt kostnadseffektivt bemöta den ökande efterfrågan på hållbara alternativ inom industrin (Recovo u.å.; Davies 2021). Dessutom bidrar användandet av deadstockmaterial till mer unika produkter, eftersom materialet inte är lika lättillgängligt och endast finns i en begränsad mängd (Recovo u.å.; Balchandani & Eisenberg 2021). I litteraturen presenteras förvärv av deadstockmaterial genom partnerskap med fabriker samt genom kommersiella företag som samlar in och säljer textilavfall (Burns & Carver 2021). Det finns ett antal onlineplattformar som erbjuder modeföretag att förvärva deadstockmaterial genom både köp, försäljning och assistans i olika processer relaterade till deadstockmaterial (Nona-Source u.å; Recovo u.å; Queen of Raw u.å.). Rafi-Ul-Shan et al. (2018) nämner att de vanligaste anledningarna till att företag integrerar hållbarhet i sina försörjningskedjor är för att reducera kostnader och risker. Kostnadsreducering i inköpsprocessen menar Kennedy, Reyes och Venezia (2020) kan innefatta att förvärva deadstockmaterial istället för att producera nytt tyg, då tyg oftast är den

mest betydande kostnaden av produkten. Författarna menar alltså att användningen av deadstockmaterial är det enda sättet att reducera materialkostnaderna, utan att försämra kvaliteten av den tillverkade produkten.

Det finns flera utmaningar med användandet av deadstockmaterial. Det kan exempelvis vara svårt att identifiera den exakta sammansättningen av fiber på grund av att tygerna saknar etiketter (Davies 2021). En nackdel som har uppmärksammats med användningen av deadstockmaterial, som den främsta källan av material, är att tillgängligheten är begränsad. Företag som använder sig av deadstockmaterial i klädproduktion kan därför inte vara alltför selektiva och behöver vara flexibla med sina preferenser (Synzenbe 2021). Att skapa plagg med deadstockmaterial kräver att företag tar hänsyn till flera aspekter i designprocessen, då den måste anpassas efter det material som finns tillgängligt (Davies 2021). Det är också svårare att standardisera plagg eller kollektioner på grund av svårigheten att upprepa en specifik design, eftersom utbudet är oregelbundet och mängderna deadstockmaterial oförutsägbara (Gwilt 2020).

2.3.4 Industriell symbios

Industriell symbios är en hållbar strategi för att optimera användningen av resurser industrier emellan. SWECO (u.å) menar att industriell symbios är ett samarbete mellan företag och organisationer som traditionellt sett inte är sammankopplade. Genom att restprodukter från en verksamhet blir insatsvaror i en annan, skapas nya affärsmöjligheter samtidigt som avfallet minskar. Vidare bekräftar Chertow (2000) att industriell symbios engagerar separata industrier i en gemensam strategi för konkurrensfördelar genom fysiskt utbyte av råvaror. Dessa samarbeten kan stärka företagets konkurrenskraft samt minimera risker samtidigt som det möjliggör en integrerad strategi för att uppnå ekonomiska, sociala och miljömässiga mål. Chertow (2000) och SWECO (u.å.) är båda överens om att det krävs en helhetssyn på verksamheterna, förändrat synsätt på avfall och regleringar, samt incitament och utbildning för att främja omställning.

3. Metod

Denna studie undersöker två aspekter som reflekteras i våra forskningsfrågor: vilka är de främsta sourcingprocesserna som BSF:er använder för att förvärva deadstockmaterial, samt vilka är de främsta utmaningarna och möjligheterna med sourcing av deadstockmaterial för BSF:er inom modeindustrin? För att svara på dessa frågor krävdes empiri som beskrev sourcingprocessen av deadstockmaterial. Med hjälp av ett ändamålsenligt urval samlades data in genom semistrukturerade intervjuer med respondenter från BSF:er i modeindustrin. Datamaterialet består av subjektiva beskrivningar av sourcingprocessen samt vilka utmaningar och möjligheter som existerar. Dessutom visar datamaterialet hur BSF:ers affärsmodeller skiljer sig från traditionella, samt hur BSF:er anpassar sig och förändrar hur modeindustrin bör verka mer cirkulärt framåt.

Tidigare litteratur som har undersökt hållbara affärsmodeller inom modeindustrin har tillämpat en kvalitativ intervjustudie (Sandberg & Hultberg 2021), vilket motiverade att denna forskningsstrategi möjliggjorde insamlingen av relevant data för vår analys. Eftersom forskningen utfördes inom ett relativt nytt och utforskat område ansåg vi att en analys av BSF:er krävdes ett tillvägagångssätt som var kontextualiserat samt genererade rik, djupgående och beskrivande förståelse av forskningsområdet (Bryman & Bell 2011). Syftet med studien var inte att generalisera resultaten, utan snarare att utforska BSF:er och deadstocksourcing inom forskningens specifika kontext. Bristen på forskning inom deadstocksourcing har krävt data som kan erhållas genom att respondenten förklarar sin uppfattning av den situationsbundna verkligheten. Genom detta fick vi en insyn i hur BSF:er som anammar deadstocksourcing definierar och hanterar problem som inte uppmärksammas i tidigare forskning. Detta motiverade lämpligheten av en kvalitativ forskningsstrategi i form av en intervjustudie.

3.1 Datainsamlingen

Vår empiri samlades in genom semistrukturerade intervjuer med respondenter från BSF:er inom modeindustrin. Denna metod tillämpades för att erhålla förståelse för respondenternas uppfattning av verkligheten enligt en naturalistisk synvinkel, vilket bidrog till en holistisk förståelse av ämnet (Bryman & Bell 2011). Semistrukturerade intervjuer tillät följdfrågor och gav en dynamisk intervju, vilket ökade kvaliteten och djupet av insamlad data. Metoden tillät även att frågor förbereddes i förväg, vilket säkerställde att alla relevanta ämnen togs upp i samtliga intervjuer. Dynamiken av en semistrukturerad intervju var viktig då definitionen av exempelvis begreppet deadstockmaterial skiljer sig åt i industrin, samt att andra ord för deadstockmaterial kan användas synonymt. Sekundärdata har varit en förutsättning för vår studie, och utöver denna data använde vi litteratur, samt andra relevanta dokument av värde för vår studie. Detta material var avgörande för vår forskning, eftersom det fungerade som grundläggande källor till kunskap och insikt om ämnet.

3.2.1 Urval

Urvalsmetoden för denna studie inkluderade användningen av icke-sannolikhetsbaserade metoder, närmare bestämt ändamålsenligt urval samt ett snöbollsurval. Frånvaron av ett sannolikhetsurval gjorde det omöjligt att generalisera resultaten till populationen. Med hänsyn till att syftet inte var att generalisera resultaten, utan att samla in djupgående och omfattande data via semistrukturerade intervjuer, ansågs detta tillvägagångssätt mest lämpligt för att ge värdefulla insikter i forskningsämnet (Bryman & Bell 2011). Alla BSF:er tillverkar olika typer av modeartiklar och befinner sig på den nordiska marknaden, men exporterar produkter globalt. Vi försökte nå ut till ett större antal företag som verkar på flera marknader än den nordiska, samt leverantörer och återförsäljare av deadstockmaterial. Det var svårt att hitta lämpliga företag inom den korta tidsramen, samt att populationen var begränsad. Kriterierna som ställdes på urvalet för vår intervjustudie var följande: (1) företagen hade ett tydligt och centralt mål att vara en BSF (2) främst förvärva deadstockmaterial (3) verkar inom modeindustrin.

Respondent	Namn	Arbetsbefattning	Datum för intervju	Tid för intervju (min)
1.	R1	Grundare och kreativ chef	2023-04-18	13:03
2.	R2	Grundare och kreativ chef	2023-04-18	32:10
3.	R3	Grundare och VD	2023-04-27	25:52
4.	R4	Produktionskonsult	2023-05-03	49:31
5.	R5	VD	2023-05-05	21:30

Tabell 1. Överblick av respondenter och tid för intervju i semi-strukturerade intervjuer

3.2.2 Genomförande av datainsamling

Med våra valda urvalskriterier som grund kontaktades fyra företag med förfrågan om intervju via mejl, tillsammans med en presentation av författarna av denna studie, skolan, syftet med studien samt företagets roll och betydelse för vår forskning (bilaga 1). Om vi inte fick svar på vårt första mejl följde upp efter sju dagar med ett nytt mejl. I den tredje uppföljningen via mejl adderade vi möjligheten för respondenten att svara på frågorna i skrift och bifogade därmed vår intervjuguide i mejlet (bilaga 2). Det var svårt att planera in och avsätta tid för intervjuerna på grund av tidsbrist hos företagen. Till de som accepterat intervjun skickades dagen innan respektive intervju en Zoom-länk där mötet skulle ta plats, samt en bifogad fil med intervjuguiden så att respondenten skulle känna sig förberedd.

Vi genomförde fem intervjuer under datainsamlingens gång. Vi förberedde ett dokument med noga utvalda och genomtänkta frågor uppdelade i tre olika områden: företaget, utmaningar och möjligheter samt sourcingprocessen. Intervjufrågorna formulerades utifrån tidigare forskning och litteratur, samt med målsättningen att svara på studiens syfte och forskningsfrågor. En pilotintervju genomfördes med en designstudent som har erfarenhet av deadstock sourcing några dagar innan den första officiella intervjun. Pilotintervjun genomfördes för att säkerställa att frågorna var lättförståeliga och att vi inte hade utelämnat någon avgörande aspekt. Vi följde vår intervjuguide under samtliga intervjuer och i vissa fall ställdes följdfrågor för att säkerställa att vi samlade in rätt information. Frågor som respondenten redan svarat på under tidigare frågor bortsågs ifrån. Samtliga intervjuer genomfördes via Zoom då respondenterna var baserade på andra geografiska platser än författarna av studien. Digitala möten medförde även att tröskeln för att boka in och hinna med intervjuerna var lägre, samt att det innebar en del sociala utmaningar. Det var svårare att uppfatta respondentens kroppsspråk och ansiktsuttryck, vilket kunde påverka tolkningen av svaren. För att säkerställa att vi uppfattade respondenten rätt deltog alla författare på samtliga intervjutillfällen, vilket förstärkte validiteten i våra tolkningar av respondenternas svar. Två av studiens författare hade rollen som intervjuledare, medan den tredje tog minnesanteckningar under intervjuens gång.

Vi inledde intervjun med att presentera oss, studien och dess syfte samt gav respondenten information om dess anonymitet och även möjlighet att ställa eventuella frågor. Efter detta frågade vi också respondenten om vi fick lov att spela in intervjun, vilket rekommenderas av Bryman och Bell (2011), för att undgå potentiella minnesluckor under transkriberingsarbetet som kan påverka analysen. Inspelningen genomfördes på en av författarnas dator med hjälp av inspelningsfunktionen på Zoom-applikationen. Frågorna ställdes enligt vår intervjuguide, varpå eventuella följdfrågor ställdes beroende på respondentens svar. Intervjuerna varierade mellan 13-49 minuter (tabell 1) på grund av respondenternas olika vilja att tala fritt. Efter varje intervju genomgick författarna en gemensam reflektionsprocess där tolkningar av svaren och eventuella utmaningar som uppstått under intervjun diskuterades.

3.3 Dataanalys

När datamaterialet var insamlat var nästa steg att transkribera intervjuerna, vilket gjordes direkt efter intervjutillfället genom ett samarbete mellan studiens författare. Därefter analyserades datamaterialet enligt en tematisk analysmetod, vilket innebar identifiering av frekvent återkommande ord i empirin, som vi sedan skapade teman utifrån (Bryman & Bell 2011). För att få en tydlig överblick och lättare identifiera likheter färgkodades nyckelorden i respektive datamaterial. Detta gjorde i sin tur att det var lättare att härleda omfattande teman. En tematisk analys tillåter att mönster och trender i data kan identifieras, vilka inte alltid är omedelbart uppenbara. Det gav en ram för att tolka resultaten och eftersom semistrukturerade intervjuer ger varierande svar kan detta underlätta analysprocessen (Bryman & Bell 2011). Totalt identifierades 10 teman: deadstockmaterial, drivkrafter att verka mer hållbart, sourcingprocessen, spårbarhet, tillgänglighet, sortering av deadstockmaterial, överväganden av risk, kostnad och värde, omlärning av försörjningskedjan, industriell symbios samt regleringar och omställning av industrin. I kombination med minnesanteckningarna från intervjutillfället, och våra individuella uppfattningar och tolkningar, anser vi att vi har tolkat respondenterna på ett så korrekt sätt som möjligt. En av intervjuerna genomfördes på engelska, vilket försvårade processen att identifiera samma tema som resterande intervjuer. Respondentens svar var svårare att jämföra med de andra intervjuerna, då ordval kunde ha olika innebörder och översättningen av transkriberingsarbetet kunde innebära tolkningsutrymme.

3.4 Metodreflektion

Baserat på metodvalet var vår ambition att undvika att styra våra respondenter till specifika svarsalternativ, vilket i sin tur ökade möjligheten för respondenterna att uttrycka sina erfarenheter och utmaningar med att förvärva deadstockmaterial mer genuint. Valet av icke-sannolikhetsurval möjliggjorde insamlingen av data från relevanta respondenter för studiens syfte, men innebar även att resultatet av studien inte kunde generaliseras mot populationen. Snöbollsurval syftar till att uppnå teoretisk mättnad (Bryman & Bell 2011), dock förhindrade tidsbegränsningen för studien och den begränsade populationen författarna från att nå denna punkt. Efter dataanalysen kunde vi dock konstatera att vi hade, trots ett fåtal

intervjuer, nått en viss nivå av teoretisk mättnad eftersom vi kunde identifiera flertalet likheter och mönster i respondenternas svar.

Bristen på en tydlig uppsättning av distinkta tekniker för kodningen försvårade genomförandet av den tematiska analysen av datamaterialet. Eftersom kriterierna för att identifiera teman i kvalitativa data är otydliga, kunde ord som förekom ofta misstas för ett tema (Bryman & Bell 2011). Vi var tvungna att ta hänsyn till denna faktor när vi analyserade vår data eftersom processen innebar en risk att en viss vokabulär gavs mer framträdande plats på grund av dess frekvens, snarare än relevans. Dessutom kunde respondenter använda olika ord som beskrev samma händelse. Därför var det viktigt att inte tolka orden förhastat som samma kod, misstolka dem som samma tema och vilseleda resultaten av studien.

Eftersom kvalitativ forskning generellt sett använder färre deltagare i jämförelse med kvantitativ forskning, tenderar kvalitativa studier att vara mer subjektiva (Bryman & Bell 2011). Därmed har vår studie en lägre nivå av replikerbarhet, vilket dock är en sällsynt förekomst inom forskningsområdet företagsekonomi (Bryman & Bell 2011). Eftersom fokuset för vår studie var att producera originella och aktuella resultat, ansåg vi inte att denna brist på replikerbarhet var en avgörande faktor. Kvalitativ forskning är starkt beroende av forskaren som det primära datainsamlingsinstrumentet. Därför var det viktigt att partiskhet och preferenser inte reflekterades i intervjufrågorna, för att säkerställa en objektiv datainsamling. Detta undveks genom att minska risken att respondenten anpassade sina svar utifrån det material vi ville samla in (Bryman & Bell 2011). Vi strävade efter att begränsa oss till informationsspecifika frågor som hade litet tolkningsutrymme och rum för partiskhet. För att generera så representativt datamaterial som möjligt var samtliga forskare med på alla intervjuer samt följde en förutbestämd intervjuguide, vilket påverkade studiens reliabilitet positivt.

Överförbarheten i studien förbättrades genom att vi tillhandahöll en rik beskrivning av studiens sammanhang, deltagare och datainsamlingsmetoder. Användandet av ett icke-sannolikhetsurval säkerställde att urvalet överensstämde med studiens syfte. Pålitligheten eftersträvades genom att dokumentera hur forskningen framskred, bibehålla konsekvenser i datainsamling och analys, samt att studien opponerades på för att validera utförandet av arbetet. Slutligen strävade vi efter att vara objektiva och neutrala gentemot resultaten genom att erkänna våra personliga åsikter och normer. Dessutom bearbetades data objektivt genom extern granskning av våra handledare (Bryman & Bell 2011).

3.5 Etiska överväganden

För att säkerställa informerat samtycke, och ta hänsyn till informationskravet, gav vi respondenterna detaljerad information om forskningens omfattning, informationens användningsområde och studiens mål. Vi tog också hänsyn till kraven på nyttjande och konfidentialitet, genom att informera att den information respondenterna delade med sig av var konfidentiell och skulle behandlas med deras samtycke och för forskningsändamål. Samtyckeskravet uppfylldes genom att deltagarna informerades om att deras medverkan var

helt frivillig. Dessutom fick de ta del av de frågor som skulle ställas under intervjun i förväg, för att säkerställa att de kände sig bekväma med deltagandet.

Vi spelade in våra intervjuer för att underlätta transkribering, kodning och analys av data, vilket också gav verifierbart dataminne som ökade trovärdigheten i vår forskning. Anonymitetskravet uppfylldes genom att vi anonymiserade data och rapporterade resultaten på ett sätt som inte möjliggjorde identifiering av respondenterna eller företagen. Vi noterade att vissa detaljer som avslöjades under forskningen av dessa affärsmodeller kunde utgöra en potentiell risk för att avslöja respondenternas identitet, vilket var viktigt att beakta. Informationen som samlades in omfattade inga känsliga ämnen som kunde påverka respondenternas vilja att svara. Men viss företagsinformation kan möjligtvis ge konkurrenter tillgång till kunskap som ökar deras konkurrensfördel, vilket kunde påverka respondenternas vilja att svara på ett utförligt sätt. Däremot var alla respondenter villiga att svara på samtliga frågor.

4. Resultat

I detta avsnitt presenteras resultaten från samtliga intervjuer. Resultatet har kategoriserats in i olika teman, totalt tio stycken. De tre första teman som identifierats handlar om översiktliga aspekter av deadstocksourcing: deadstockmaterial, drivkrafter att verka mer hållbart, samt sourcingprocessen. De övriga teman har vi grupperat under två huvudteman: utmaningar och möjligheter. Utmaningar som identifierats är spårbarhet, tillgänglighet, sortering av deadstockmaterial, överväganden av risk, kostnad och värde, samt omlärning av försörjningskedjan. Möjligheter som identifierats är industriell symbios samt regleringar och omställning av industrin.

4.1 Översikt

4.1.1 Tema 1: Deadstockmaterial

Deadstockmaterial har flera benämningar och ordet kan innebära olika typer av avfall. Under intervjuernas gång har det blivit tydligt att definitionen eller benämningen av deadstockmaterial skiljer sig mellan respondenterna. R3 hänvisar till deadstockmaterial som tygrullar av deadstockmaterial som härstammar från överproduktion från andra bolag. R2 säger att hans varumärke “tar tillvara på material som annars skulle gå till spillo eller som har väldigt lågt värde i den globala värdekedjan”. R2 använder ordet deadstockmaterial men benämner det även som spill och överblivet material synonymt. Hen problematiserar ordvalen genom att säga att de är kopplade till deadstockmaterial, men kan både betyda samma sak, eller olika saker. Även R5 säger att hen använder både tyg och plagg för att producera sina produkter, och att dessa materialkällor är redan producerade material och produkter som inte använts för sitt ursprungliga ändamål. R1 säger att hen mestadels arbetar med överblivet material som härstammar från produktion direkt från företagen, vilket respondenten benämner som resttyger. R4 är den enda respondenten som refererar till deadstockmaterial även som överlager. Hen menar att leverantörer sitter på tyger som de själva, eller de

varumärken de arbetat med, har köpt in, och som sedan blivit över från produktion. Anledningen till att materialet är oanvänt, menar R4, kan bero antingen på att företaget har minskat kvantiteter eller att det har blivit en felberäkning. Respondenten förklarar vidare att felprognostisering med 1% kan resultera i stora mängder tygrullar av deadstockmaterial för ett stort globalt fast fashion-företag. Vidare framhåller R4 att det är vanligt förekommande att varumärken begår fel vid beställning, uttrycker missnöje eller gör ändringar i sista stund. Vidare understryker respondenten att orsakerna bakom detta kan vara relaterade till missfärgning av material eller kvalitetsproblem.

4.1.2 Tema 2: Drivkraft att verka mer hållbart

En gemensam drivkraft bakom respondenternas varumärken är ett egenintresse i att inte vilja bidra till den negativa påverkan som modeindustrin har på miljön. För R1 är det av högsta vikt att arbeta på ett hållbart sätt, och starta sitt varumärke med syfte att inte sätta ett överflöd av kläder på marknaden. R1 anser att det är avgörande för varumärken att ha en unik historia eller berättelse, vilket respondenten uttrycker samt förmedlar genom sin design. Som respondenten uttrycker det: "för att det ska liksom vara så bra som möjligt och för att jag ska känna att det också känns bra att existera i den här världen, så är det viktigt för mig med hållbarhet". Vidare betonar R1 att en hållbar grundtanke är avgörande för deras närvaro på marknaden. R2 förklarar att grundidén bakom sitt varumärke är inspirerad av en djurrättsbaserad syn på modeindustrin. Vid varumärkets grundande var materialvalet för deras produkter dyrt, nedgången och omodernt ur ett etiskt perspektiv. Genom att arbeta med deadstockmaterial hävdar R2 att de kan erbjuda ett mer hållbart och etiskt alternativ till konsumenter som vill handla mer ansvarsfullt. När hen grundade varumärket beskriver respondenten modeindustrin och hållbarhet som varandras motsatser, och att samhället då inte pratade om hållbarhet på samma sätt som idag. Liknande menar R3 att hen skapade sitt varumärke innan vågen av miljötank och klädskam. Respondenten menar att det tidigare inte fanns kreativa exempel på hur varumärken kunde arbeta med hållbarhet i praktiken, utan att ämnet enbart uppmärksammades teoretiskt under respondentens utbildning. R3 säger att drivkraften bakom hens varumärke var att skapa roligt och hållbart mode.

R4 nämner att drivkraften bakom att skapa ett hållbart företag kommer från ett cirkulärt perspektiv. Hen nämner, precis som R1, att hållbarhetsperspektivet är den främsta anledningen till att driva dessa affärsmodeller. Respondenten säger att det främst är nya designers som tillämpar en hållbar affärsmodell, vilka tvingar dessa designers att "tänka annorlunda och rucka lite på gamla strukturer", eftersom man aldrig kommer kunna säkerställa att man får exakt det deadstockmaterial man vill ha. Vidare påpekar respondenten på att förvärva deadstockmaterial är en "win-win-win situation, hur man än vrider och vänder på det". Hen menar att varumärket gynnas ur ett marginalekonomiskt perspektiv, och att leverantörer som sitter på ett lager av deadstockmaterial minskar sina lagerkostnader genom att sälja materialet. Respondenten menar att den sista vinsten är ur ett miljöperspektiv, eftersom mängden avfall minskar. Även R5 poängterar att ett hållbart tillvägagångssätt är den primära drivkraften för att arbeta med deadstockmaterial och en hållbar affärsmodell. Det handlar om att "ta hand om den skiten man själv har skapat [...] och ge tillbaka till vår

planet”. R5 betonar att det är en integrerad del av hans varumärkes DNA att förebygga att kläder hamnar på deponier eller bränns upp, och att de ser det som deras uppdrag att rädda deadstockmaterial och ge det nytt liv. R2 påpekar att varumärken som framgångsrikt integrerar miljöaspekter i sina affärsmodeller och skapar konst av den begränsning som deadstockmaterial innebär, kan marknadsföra det som exklusivt. Respondenten menar att detta bidrar till att höja värdet och upplevelsen av produkten. Vidare säger hen att genom att dra nytta av deadstockmaterialets naturliga brist, och omvandla det till något unikt, kan varumärken skapa en differentierad position på marknaden.

4.1.3 Tema 3: Sourcingprocessen

Sourcingprocessen för BSF:er som arbetar med deadstockmaterial varierar beroende på olika faktorer som exempelvis erfarenhet, tid och resurser. R1 säger att hen har kunnat köpa enstaka meter eller mindre mängder deadstocktyg, och att sourcingen har skett på platser där deadstockmaterial finns, exempelvis marknader. R5 säger att denna sourcingprocess bedrivs när varumärkena befinner sig i en fas av experimentering av vilken sourcingprocess som passar dem bäst. Respondenten menar att detta är stadiet innan varumärket samarbetar och skapar en relation med enbart en eller ett fåtal leverantörer. Både R1 och R2 nämner de vid tillfällena själva har varit tvungna att åka till marknader, leverantörers lager och andra platser där spill eller deadstockmaterial finns tillgängligt, för att säkerställa tillgången av deadstockmaterial.

Även mer etablerade sourcingprocesser kan se olika ut från gång till gång. Samtliga respondenter beskriver att processen kan ske genom kontakter hos producenter, webbshopping och användning av agenter i andra länder, som förvärvar material åt varumärkena. R2 menar att ett bra och etablerat nätverk och samarbete mellan fabriker i olika områden kan underlätta sourcingen för varumärkena. Vidare menar respondenten att genom att utveckla ett nätverk kan man sprida ut risken på fler aktörer. R4 nämner att sourcingprocessen kan på kort sikt förklaras som att varumärken kommer behöva använda agenter, men att de på lång sikt vill etablera en direkt kontakt med leverantörer för att minimera antal mellanhänder då det blir en kostnadsfråga. Vidare säger respondenten att sourcingprocessen av deadstockmaterial är enklare när man redan har befintliga leverantörer som man direkt arbetar med.

Ett annat sätt att förvärva deadstockmaterial är genom plattformar som samlar in deadstockmaterial och överblivna tyger från modeföretag, och säljer detta material vidare. Dessa plattformar gör att varumärkena kan se utbudet och volymen av materialet, samt utvärdera utseendet på materialet, säger R2 och R5. R5 säger att hans varumärke, likt återförsäljningsplattformarna, gör sin egen efterforskning. De utgår ifrån olika källor som finns tillgängliga och samlar därefter informationen i ett dokument för att skapa en överblick över vilka kvantiteter källorna har och hur mycket de kan köpa in grundat i materialbehov. Detta sker innan varumärkena tar kontakt med leverantörerna. Ytterligare säger R5 att hans varumärke arbetar på att hitta sätt att effektivisera sin sourcingprocess för att göra den mer

pålitlig. Hen menar på att det uppstår flaskhalsar relaterade till att man inte vet vad man kan få tag på, eller hur mycket.

Fiber eller typ av deadstockmaterial påverkar BSF:ernas sourcingprocesser. R1 och R2 designar silhuetter och väljer därefter det material som finns tillgängligt medan R3, R4 och R5 väljer material först och designar sen. R5 nämner att de ofta har en grundidé av vad de vill skapa men att detaljer bestäms efter att man fått tillgång till materialet. Hen nämner att det inte är en linjär process utan att det ena påverkar det andra. R4 berättar att de blir inspirerade till en produktkategori beroende på vilken typ av deadstockmaterial de fann under sourcingarbetet. Vidare säger respondenten att de kan bestämma idéer, skisser och mått innan de säkerställt materialet. Produktutvecklingsfasen skiljer sig från varumärke till varumärke, och R4 säger att processen är enklare om man vet vilket deadstockmaterial de kan få tag på. Respondenten ger ett exempel: “Det är ju svårt att göra liksom ett par tights utan en elastan i kvaliteten eller spandex” och sammanfattar med att säga “vet man vad man har – jätteenkelt, vet man inte vad man har behöver man vara superflex”. Samtliga respondenter arbetar främst med deadstockmaterial. R2 beskriver att de material de kompletterar med är innovativa och/eller har uppenbara miljöfördelar. R3 kompletterar med återvunnet material vid behov, oftast på grund av svårigheter i att beräkna tygåtgången av deadstockmaterial. R4 föreslår en hierarki där man i första hand alltid förvärvar deadstockmaterial, i andra hand återvunna material “som fortfarande är in the loop” och som sista utväg kombinera återvunnet material med certifierade organiska material.

4.2 Utmaningar

4.2.1 Tema 4: Spårbarhet

Spårbarhet innefattar hur väl respondenterna vet var deadstockmaterialet de förvärvar kommer ifrån och varför materialet har blivit deadstock. R1 upplever att det är svårt att få certifikat på deadstocktyger, vilket hen relaterar till spårbarheten, som är en viktig aspekt för respondenten. När R1 köper deadstockmaterial från internationella marknader är hen ovetandes om vart deadstockmaterialen kommer ifrån. Respondenten är funderad om det går att spåra deadstocktyger, beroende på vilken återförsäljare man köper materialet ifrån, och funderar gällande hur det går till hos etablerade återförsäljare. R5 säger att de enklare kan säkerställa spårbarheten om de förvärvar direkt från ett annat varumärke, eller via en återförsäljare av deadstockmaterial. R5 tillägger dock att de inte får verifierad information om ursprunget eller anledningen till att det blivit deadstockmaterial. R2 söker aktivt upp överproducerat och avvisat material, men menar att det är svårt att garantera att deadstockmaterialet är en biprodukt av klädproduktion, och att det faktiskt saknar värde i värdekedjan. R1 vet inte heller om de deadstocktyger hen använder är en naturlig biprodukt av klädproduktionen eller om det är medvetet överproducerat, med syfte till att öka försäljningen av deadstockmaterial. R1 har upplysts av en återförsäljare att vissa material är överblivna från produktion, men hen understryker att det inte ger någon garanti till att informationen stämmer. Precis som R1, så ifrågasätter R2 och R3 spårbarheten och det faktum att de inte kan vara säkra på att den information de får av leverantörer och

återförsäljare stämmer. R3 beskriver svårigheterna i att säkerställa att materialet är deadstockmaterial, och inte nyproducerat tyg som säljs som deadstockmaterial, och nämner att säljaren kan luras. Även R2 ifrågasätter det faktum att deadstock sourcing kan innebära att varumärken uppmuntrar till mer produktion och att företag som arbetar med deadstockmaterial finansierar tillverkande företags framtida överproduktion. R3 menar dock att det oftast går att förstå om det är deadstockmaterial eller inte, och tillägger att hen tror att det kommer komma mycket regleringar kring spårbarheten av deadstockmaterial.

En ytterligare aspekt som lyfts fram av både R1 och R3 är svårigheterna med att fastställa deadstockmaterialets innehåll. Respondenterna nämner att det kan vara tidskrävande att själva behöva identifiera deadstocktygernas specifika fiber och sammansättning. R3 betonar även bristen på kunskap hos vissa återförsäljare, som har lett till situationer där de inte kunnat använda vissa material i sin produktion på grund av oklarheter kring materialets sammansättning. R4 betonar att en annan utmaning med deadstock sourcing är att säkerställa de rättsliga aspekterna, vilket komplicerar processen för leverantörerna att sälja sitt deadstockmaterial vidare. Respondenten menar att detta är en tidskrävande process, där leverantörerna måste vara säkra på att de har tillstånd att sälja deadstockmaterialet.

4.2.2 Tema 5: Tillgänglighet

R2 menar att utbudet på deadstockmaterial som man kan förvärva är skalt, men respondenten menar att det finns mycket deadstockmaterial i omlopp och att deadstock sourcing kommer att bli mycket mer utbrett. Tillgängligheten av deadstockmaterial har ökat, menar R3. Numera erbjuder större tygleverantörer deadstockmaterial på tygmässor och även deadstockagenter är inkluderade. R3 anser att deadstockmaterial alltid har funnits hos leverantörer, men att det inte är förrän nu de visat upp eller sålt sitt deadstockmaterial, vilket R3 menar beror på att deadstockmaterial inte varit särskilt populärt eller efterfrågat förrän nu. R4 nämner att det finns stora mängder deadstockmaterial som bara sitter hos olika leverantörer och tillverkare. Hen nämner även att det finns flertal agenter och mellanhänder som har överlager från produktion och enorma mängder tyger eller garn som bara ligger på hyllor. Vidare menar R4 att bristen på en struktur för hur överlager ska hanteras ligger till grund för varför deadstockmaterial inte återaktiveras in i ett cirkulärt flöde.

Säkerställandet av tillgången av deadstockmaterial menar R2 är den ultimata utmaningen för företag som förvärvar deadstockmaterial. R2 säger att hen inte kan säkerställa tillgången och att hen jobbar med att hitta ett ramverk för att lösa problemet med materialtillförseln. R2 säger att vissa typer av deadstockmaterial finns det mer av än andra. Nischade tyger dyker sällan upp, medan mer vanligt förekommande material produceras i extrema mängder, vilket följaktligen genererar stora mängder spill och deadstockmaterial. R4 menar, precis som R2, att varumärken aldrig kommer kunna säkerställa tillgängligheten av deadstockmaterial, "om det inte är supervanliga material som väldigt många olika brands använder, såhär, denim kommer typ aldrig ta slut". R4 säger också att för att säkerställa deadstockmaterial kommer företag behöva bredda sin sourcing till flera olika leverantörer. Hen menar även på att varumärket kommer behöva ändra på sin inställning till hur man skapar produkter. R2 säger

att med hjälp av mönsterjusteringar kan de alltid ha vissa produkter, av ett visst deadstockmaterial, i sitt sortiment.

En osäkerhet som samtliga respondenter berör är problematiken med att säkerställa kvantiteter i produktionen vid skapande av produkter av deadstockmaterial. R2 hävdar att det finns en naturlig brist av deadstockmaterial, på ett annat sätt än vad varumärken som använder nyproducerade material har. Respondenten menar att då de inte kan garantera tillverkandet av ett bestämt antal identiska produkter, gör det att varumärket måste kommunicera och hantera situationen på ett annat sätt, både mot kunder och återförsäljare. R2 menar att kommunikationen av detta kan vara till fördel, och säger att företag som arbetar med deadstockmaterial "gör konst" av det faktum att de använder deadstocktyger i mindre upplagor. I samband med problematiken att säkerställa kvantiteten av deadstockmaterialet uttrycker R1 att den största utmaningen med deadstocksourcing är att skala upp produktionen. Respondenten framför att det är utmanande att genomföra upprepade produktioner eftersom det innebär att man måste förvärva deadstockmaterial på nytt och starta om processen. Vidare nämner R1 att när det gäller mindre produktioner har hen kunnat leta efter det tyg som krävs för det specifika plagget, men att när hen ska skala upp sin verksamhet "krävs ett mer etablerat ramverk för sourcingen". R1 har inte gjort större produktioner, men säger att det kommer kräva att anpassa produktionen till det deadstockmaterial som finns tillgängligt. R4 säger att på lång sikt är det viktigt för varumärken att kunna säkerställa en större produktionsmängd för att möjliggöra en uppskalning av produktionen. Genom att integrera leverantörer, producenter och varumärken, i ett gemensamt system, kan samtliga leverantörers spill samlas, vilket ökar tillgängligheten av deadstockmaterial.

4.2.3 Tema 6: Sortering av deadstockmaterial

Enligt R4 är bristen på ett sorteringsystem för deadstockmaterial ett allmänt problem som alla respondenterna har uppmärksammat. Respondenten poängterar att leverantörerna saknar tid, kapacitet och resurser för att kunna sortera igenom sina egna lager. Hen förutspår att hen själv kommer att behöva besöka leverantörerna personligen för att hitta och införskaffa deadstockmaterial direkt från deras lager. Respondenten hävdar också att det finns enorma mängder av deadstockmaterial tillgängligt hos leverantörerna, men att det saknas kapacitet för att ta hand om och sätta det i omlopp på marknaden. R5 uttrycker en önskan om att ha en mer omfattande överblick över vilka deadstockmaterial som finns tillgängliga på marknaden. Hen nämner att det finns befintliga plattformar som underlättar arbetet med att hitta material. Ett sorteringsystem skulle säkerställa att deadstockmaterial inte enbart upptäcks och blir tillgängligt, utan även att det följer alla nödvändiga kontraktsmässiga och juridiska aspekter för att användas på nytt, hävdar R4. I dagsläget menar responderten att "det är helt enkelt enklare för dem att producera nytt" än att gå igenom gamla kontrakt på material de haft på lagerhyllan i flera år. R2 nämner att de på sina egna fabriker har implementerat ett sorteringsystem där de kategoriserar materialbitar efter storlek. Detta för att ta tillvara på även små materialbitar som annars skulle gå till spillo. Det finns flera detaljer på en produkt som kan tillverkas av väldigt små bitar material, nämner responderten. Trots att processen

kan vara tidskrävande och kräver en del ansträngning, anser R2 att det är fördelaktigt för varumärket ur både ett etiskt, ekonomiskt och miljömässigt perspektiv.

4.2.4 Tema 7: Övervägande av risk, kostnad och värde

Samtliga respondenter förhåller sig till kostnader, risk och värde när de förvärvar deadstockmaterial. R2 vill försöka sprida sin risk genom att “inte lägga alla ägg i en korg” och förvärvar därmed med hjälp av en agent som ingår i ett nätverk med fabriker i agentens geografiska område, där många känner varandra. R1 trycker på betydelsen av att deadstockmaterialet inte ska vara dyrare än vad motsvarande tyg skulle kosta som nyproducerat. Respondenten menar att varumärken redan måste kompromissa så mycket med hela produktionen när de förvärvar deadstockmaterial, att deadstockmaterial som motsvarar samma kvalitet som ett nytt tyg helst ska vara billigare, men respondenter accepterar även samma pris.

För att minimera kostnader nämner R3 att de försöker hålla sourcingen lokalt då frakten blir en betydlig kostnad. Dock säger R3 även att hans varumärke inte är så priskänsliga då de inte har krav på vinstpålägg, som vanliga företag har. Hen menar att detta innebär att de kan välja ett dyrare deadstocktyg, då kollektionerna är småskaliga. Enligt R4 går mycket deadstockmaterial inte att använda av olika anledningar, vilket R4 säger “beror ofta på att det är kvantiteter som är för små för de flesta kunderna”. “Rent ekonomiskt är det ju en win för företagen” säger R4 om att använda deadstockmaterial. Det innebär även en ekonomisk vinning för de leverantörer som sitter på deadstockmaterial. R4 säger att “det är inte så att leverantörer inte vet att det är en kostnad för dem”, och syftar på att det kostar dem mycket pengar att ha stor lagerplats. R4 säger att företag ska undvika att ha för många mellanhänder, då det innebär kostnadspålägg vilket i sin tur blir en kostnadsfråga. Respondenten menar att långsiktigt är det bättre att jobba direkt med leverantörerna eller tygagenter som själva sitter på ett lager med tyg. Vidare nämner respondenter att det är en fördel för varumärken att skapa en direktkontakt med leverantörerna.

En av de utmaningar som R3 nämner är svårigheten att planera och beräkna produktionen vid deadstock sourcing. Det finns risker med både att köpa för lite eller för mycket material, då tillgången av deadstockmaterial är osäker och svårigheten ligger i att säkerställa tillgången. Det är inte alltid lätt att veta exakt hur mycket material som finns tillgängligt och hur långt det kommer att räcka. Detta skapar osäkerhet och risker i produktionsplaneringen. R3 nämner att de ibland köper för mycket material för att försäkra sig om tillgången, men det kan innebära att de sitter på överskott av material som inte kan användas, vilket resulterar i deadstockmaterial hos det egna varumärket. Även R1 anser prognostiseringen som en utmaning, “ska man köpa de rullarna man gillar direkt eller är det dumt innan man har samples, innan man vet exakt vad materialet är?”.

4.2.6 Tema 8: Omlärning av försörjningskedjan

Samtliga respondenter betonar att det krävs en omlärning av försörjningskedjan för att deadstockprodukter ska kunna integreras likt nyproducerade produkter. Enligt R2 är den stora

omställningen för återförsäljare att det blir en först-till-kvarn-princip, snarare än att de tryggt kan förvänta sig att kunna beställa ett visst antal produkter med kort framförhållning. R2 menar att industrin behöver utbildas kring de nya spelreglerna och anpassa sig efter aspekterna som karaktäriseras av deadstockprodukter. För att användandet av deadstockmaterial i modeartiklar ska nå sin fulla potential menar R1 att inköpare och retailkedjan måste finna sig i osäkerheten kring antalet produkter dem kommer kunna få alternativt att beställningar baseras på hur mycket material som har hittats. R3 säger liknande, att det finns en problematik kring inköpsprocessen och orderkvantitet, när det kommer till produkter gjorda av deadstockmaterial. Vidare menar R3 att hen måste säkerställa att hen har tillräckligt med deadstockmaterial för att kunna producera kläderna, men att det innebär en stor risk att köpa in stora mängder tygrullar med deadstockmaterial om det visar sig att de beräknade orderkvantiteterna inte nås. Liknande, säger R5, att de har en begränsad mängd material, vilket gör att de måste utvärdera hur mycket de faktiskt kan sälja, vilket respondenten menar kräver ett omvänt tankesätt.

R3 delar med sig av sin erfarenhet att tillverka sina säljkollektioner med ett annat tyg än det som kommer att användas vid själva produktionen. Anledningen till detta, enligt R3, härleds från svårigheter att säkerställa tillgången av exakt samma tyg vilket medför att man istället får arbeta med något liknande. R3 påpekar dock att tyget som används vid produktionen är så pass likt det som användes när säljkollektionen tillverkas, att kunden inte ser någon skillnad. R3 säger att de har försökt köpa tillräckligt med tyg vid tillfället då de tillverkar sina säljkollektioner, men att det är svårt då de inte vet hur många ordrar de får in. R3 säger att det är svårt att veta och att det ofta händer att de beräknar fel, och att det går åt mer tyg än vad man tidigare förutsett. R4 betonar att företag som arbetar med deadstockmaterialet inte gör det för att det är en enkel process. Snarare så begränsar denna sourcingstrategi företagen och tvingar varumärken att tänka och agera annorlunda. Enligt R4 innebär detta att de måste utmana befintliga strukturer, eftersom till skillnad från traditionell sourcing är det inte möjligt att garantera att man får exakt det materialet man vill ha genom deadstocksourcing.

4.3 Möjligheter

4.3.1 Tema 9: Industriell symbios

Gemensamt för samtliga respondenter är att de alla utvidgat sin syn på vilka industrier de kan förvärva sitt deadstockmaterial ifrån, och förhåller sig inte enbart till modeindustrin. R1 nämner att hen förvärvar resttyger från de industrier som har textilier tillgängliga och fortsätter med att säga att hen har förvärvat både möbeltyger men också duschdraperier. R2, som också förvärvar från möbelindustrin, nämner att det finns mycket deadstockmaterial som inte används och förutspår att genom att aktivera detta material kommer både ekonomin och miljön gynnas. Respondenten har tidigare använt spill från produktion av soffor och stolar, då det ger tillgänglighet till större läderstycken. R2 framhåller dessutom att lyxvarumärken ofta kasserar läder av olika skäl, som exempelvis insektsbett, färgskiftningar eller fläckar, eftersom dessa brister betraktas som defekter. Respondenten nämner att hen främst förvärvar

sitt deadstockmaterial från modeindustrin och garverier, men har även använt läderspill från bilindustrin.

R3 har specialiserat sig på att förvärva och använda material från hemtextilindustrin, vilken hen anser genererar intressanta material som kan omvandlas till unika plagg. Respondenten har även använt deadstockmaterial från underklädesbranschen, samt filter och handdukar, för att skapa sina kreationer. R5 förhåller sig inte endast till modeindustrin utan har även använt sig av andra textilier, främst från friluftindustrin. R4 har tidigare arbetat för ett varumärke som ingick i en större koncern och hade möjlighet att arbeta med deadstockmaterial från de andra märkena inom koncernen som inte verkar inom modeindustrin. Huvudsakligen förvärvade hen tyger och textilier, men även läder. R4 har dessutom tidigare använt sig av deadstock på garn- och fibernivå som hen använt för att spinna, väva eller sticka nya produkter.

R2 betonar vikten av att samla leverantörers spill och etablera ett internationellt system som kopplar samman producenter och varumärken. Genom detta system skulle producenter och varumärken aktivt kunna bidra med sitt överblivna deadstockmaterial, som sedan kan tas tillvara på av andra producenter eller varumärken, "typ som Blocket för tyger [...] men tänker något liknande kanske mer internationellt liksom". R3 menar även på att genom att förvärva deadstockmaterial från andra industrier kan man hjälpa dem med att minimera sitt spill, samtidigt som man löser delar av logistiken och bidrar till mindre avfall och en grönare planet. R4 understryker vikten av att de produkter som man tar in i sortimentet faktiskt kan säljas och återanvändas, för att undvika att de återigen blir avfall.

4.3.2 Tema 10: Regleringar och omställning av industrin

Samtliga respondenter uttrycker en gemensam önskan om mer organiserade och integrerade sourcingplattformar som kan underlätta processen för producenter, leverantörer och varumärken att hantera och sälja deadstockmaterial. R3 hävdar att "man skulle ju kunna demokratisera den marknaden ännu mycket mycket mer och man skulle kunna tänka sig att man man länkar ihop producenter och varumärken". R4 påpekar att den nuvarande bristen på tillgång till sådana plattformar försvårar möjligheten att effektivt använda befintligt deadstockmaterial. Hen framhäver att enorma mängder deadstockmaterial ligger bara och samlar damm på hyllorna hos leverantörerna och uttrycker det som att "materialet ligger där tills det dör på något sätt". Denna syn delas av R2, som menar att det finns en betydande mängd deadstockmaterial tillgängligt, men att det krävs utveckling av en bättre metod för att integrera det i flödet. R4 nämner att plattformar kan hjälpa leverantörer genom att pressa på deras befintliga lager och därigenom undvika onödigt avfall.

R3 och R4 argumenterar för att varumärkena själva även behöver integreras i dessa system för att underlätta återförsäljning av deadstockmaterial som kan uppstå i deras egna produktioner. Svårigheterna i att kunna upprepa produktionen av en viss produkt understryker behovet av ett integrerat system som kan underlätta denna process, och säkerställa tillgången till tidigare använda resurser, utan att behöva söka efter dem på nytt. R2 föreslår att det skulle

vara fördelaktigt att, på en internationell nivå, länka ihop producenter, leverantörer och varumärken genom att dela information om deras respektive deadstockmaterial.

Respondenten menar på att en sådan koppling skulle kunna underlätta sourcing av deadstockmaterial i framtiden. Vidare menar R2 att alla som tillverkar textila material har, mer eller mindre, textilt avfall och spill, vilket företag som förvärvar deadstockmaterial kan använda. R4 avslutar med att betona vikten av att undvika onödigt avfall, men samtidigt erkänna värdet av att använda befintligt spill som fortfarande kan vara användbart genom att säga "avoid waste at all time, men om det redan finns någonting som är waste som går att använda".

R4 och R3 delar uppfattningen om att spårbarhet och transparens är viktiga aspekter inom modeindustrin och båda respondenterna uttrycker att regleringar för deadstocksourcing skulle minimera riskerna och underlätta spårbarheten av deadstockmaterial. R3 uttrycker hopp om att framtida regleringar kommer att införas i takt med att deadstocksourcing växer, vilket skulle underlätta processen att identifiera och autentisera deadstockmaterial. R4 pekar på att EU:s regleringar driver förändring och tvingar företag att bli mer transparenta. Dock noterar respondenten att lyxsektorn fortfarande är tillbakahållen och att det finns mycket att göra för att öka transparensen inom den sektorn. R4 framhåller att lagkrav är nödvändiga för att underlätta sourcingsprocessen för deadstockmaterial. Detta betonar behovet av att införa rättsliga direktiv och standarder för att främja spårbarhet och öppenhet inom modeindustrin, vilket i sin tur skulle underlätta arbetet med att använda och återanvända deadstockmaterial.

R5 framför en vision om att leda branschen mot en bättre framtid. För att förverkliga denna vision betonar respondenten vikten av att även andra aktörer inom industrin förändrar sin syn på inköpsprocessen. Detta bekräftas av R4 som säger att det krävs en systemförändring som innefattar en genomgående attityd- och beteendeförändring hos konsumenter, varumärken och leverantörer. Hen fortsätter med att påstå att det nu sker ett skifte i industrin gällande hur man pratar om design och hela textilindustrin. R5 frågar sig om inköpsprocessen fortfarande bör handla om stora kvantiteter eller om den istället kommer att fokusera på mer anpassade och unika produkter. R4 menar även att hela världen håller på att förändras till följd av lagförändringar, klimatkriser och politik.

5. Diskussion

Studien har utforskat BSF:er inom modeindustrin som förvärvar deadstockmaterial som råmaterial genom deadstocksourcing. Baserat på resultatet har vi under 5.1 identifierat olika sourcingprocesser för hur BSF:er kan förvärva deadstockmaterial. Vidare diskuteras utmaningar och möjligheter med deadstocksourcing som BSF:er står inför, under rubrik 5.2 och 5.3.

5.1 Sourcingprocesser av deadstockmaterial

Studiens empiri har påvisat att det inte finns en linjär utveckling för hur BSF:er förvärvar deadstockmaterial. Istället har tre individuella sourcingprocesser för att förvärva

deadstockmaterial identifierats: hands-on-sourcing, sourcing via tredjepart samt sourcing via leverantörer. Trots en icke-linjär utveckling, kan vi, baserat på empirin identifiera ett mönster på hur BSF:er kan gå tillväga när de förvärvar deadstockmaterial. Gemensamt för samtliga sourcingprocesser är att BSF:er måste ta hänsyn till de olika kostnader och risker som är associerade med processerna, och hitta balansen mellan dessa (Van Weele & Rozemeijer 2022). Dessutom menar Evans, Jeffrey och Craig (2020) att det är viktigt för företag att känna till de risker som kan störa verksamheten, för att minimera negativa effekter. Empirin tyder på att val av sourcingprocess, samt utvecklingen av sourcingarbetet, beror på flera faktorer som exempelvis erfarenhet, tid, kostnad, risk och kapacitet. Gemensamt för dessa tre sourcingprocesser, är risken att inte lyckas hitta lämpliga källor som kan säkerställa tillgången av deadstockmaterial, vilket är ett material med naturlig brist. Litteraturen visar på att det finns stora mängder textilt avfall och däribland postindustriellt deadstockmaterial (Koszevska 2018), vilket även stöts av den insamlade empirin. Trots att respondenterna hävdar att det finns stora mängder deadstockmaterial, så är mycket av det inte tillgängligt att förvärfvas. Detta bekräftar litteraturen genom att säga att företag som använder deadstockmaterial i sin produktion måste vara flexibla med sina preferenser (Synzenbe 2021; Wolfe 2022). Till följd av detta är det ännu inte möjligt att uppnå samma grad av struktur och standardisering som traditionell sourcing, vilket utgör en risk för BSF:er som utövar deadstocksourcing. En konsekvens som uppstår är att det blir svårare att standardisera plagg eller kollektioner på grund av svårigheten att upprepa en specifik design (Balchandani & Eisenberg 2021), eftersom utbudet är oregelbundet och mängderna deadstockmaterial oförutsägbara (Gwilt 2020), vilket även stöts av empirin. Utöver detta så har empirin visat att BSF:er inte kan vara säkra på att materialet de förvärvar är en naturlig biprodukt av klädproduktion, eller om det har överproducerats med avsikt. Alltså finns det en risk att BSF:er förvärvar material som inte överensstämmer med de sociala och hållbara aspekterna av deras affärsmodell (Knoppen & Knight 2021).

Det finns även kostnadsfaktorer kopplade till samtliga tre sourcingprocesser. Litteraturen säger att kostnadskontroll och minskning av utgifter är en central uppgift i inköpsprocessen för alla modeföretag (Van Weele & Rozemeijer 2022). Kennedy, Reyes och Venezia (2020) säger att deadstocksourcing kan bidra till kostnadsreduceringar i inköpsprocessen, vilket även stöts av empirin, där respondenterna har nämnt att deadstockmaterial vanligtvis är billigare än nyproducerat material. Även om BSF:er inte är vinstfokuserade på samma sätt som traditionella modeföretag, och snarare drivs av andra aspekter (Knoppen och Knight 2021), så kan dessa kostnadsreduceringar vara ett incitament för BSF:er att involvera deadstocksourcing i sin affärsmodell.

5.1.1 Hands-on-sourcing

Enligt empirin har leverantörer och företag som sitter på deadstockmaterial inte tid eller kapacitet att sortera, inventera eller sälja av sitt egna lager av deadstockmaterial. Därför kan det vara nödvändigt för BSF:er att själva åka till marknader, leverantörer eller återförsäljare och söka efter deadstockmaterial, vilket vi har identifierat som ett initialt sätt för BSF:er att förvärva material. Hands-on-sourcing är en lämplig metod för att påbörja sourcingen av

deadstockmaterial, särskilt för företag som är i sin uppstartsfas och som inte än har ett etablerat nätverk.

Traditionell sourcing bygger på att företag erhåller nyproducerat material, vilket finns tillgängligt i större utsträckning än deadstockmaterial. Till följd av detta kan företagen istället fokusera på att hitta de mest kostnadseffektiva alternativen samt minimera potentiella risker i sourcingprocessen (Ha-Brookshire 2017). Inom hands-on-sourcing sätter BSF:erna själva gränser för sökandet av deadstockmaterial, vilket kan öka chanserna att upptäcka det deadstockmaterial som finns. Respondenterna indikerar att tillgången av deadstockmaterial är osäker, och att enbart förlita sig på hands-on-sourcing kan innebära en hög risk, eftersom strategin är tidskrävande och ofta behandlar mindre volymer av deadstockmaterial. Däremot minimeras risken att förvärva fel deadstockmaterial, eftersom BSF:erna själva arbetar aktivt för att säkerställa materialet, vilket innebär en högre grad av kontroll. Eftersom hands-on-sourcing exkluderar mellanhänder undviker BSF:erna problem relaterade till okunskap kring deadstockmaterialets komposition (Davies 2021), vilket respondenterna har uttryckt som ett problem. Trots att vi identifierat hands-on-sourcing som ett lämpligt första steg i sourcingen har empirin visat på att även mer etablerade BSF:er använder denna process, då respondenterna säger att det finns behov att söka upp specifika material på egen hand.

5.1.2 Tredjepartssourcing

Baserat på vår empiriska forskning har vi observerat att respondenter använder mellanhänder, såsom återförsäljningsplattformar, återförsäljare och agenter, för att genomföra sin deadstock sourcing. Vi har valt att nämna denna typ av sourcingprocess för tredjepartssourcing.

Användandet av mellanhänder för att förvärva deadstockmaterial var ett återkommande tema i samtliga intervjuer. Enligt Burns och Carver (2021) kan deadstockmaterial förvärfas genom olika partnerskap med bland annat kommersiella företag, som exempelvis återförsäljare. Mest framträdande i empirin var olika återförsäljningsplattformar som, enligt respondenterna, erbjuder ett strukturerat och riskminimerande sätt för BSF:er att förvärva deadstockmaterial. Samtliga respondenter ansåg att en vidareutveckling av existerande och liknande plattformar presenterar en stor möjlighet att underlätta sourcingen av deadstockmaterial, och till följd av detta, utöka användningen. Genom att förvärva sitt deadstockmaterial via en återförsäljare minimeras även mycket av logistiken som annars hanteras av BSF:erna, nämner en respondent. Vi kan anta att återförsäljaren i fråga tar ansvar och hanterar frågor gällande patent och andra förpliktelser som annars hade varit både tids- och resurskrävande för BSF:er att hantera på egen hand. Genom att anamma denna sourcingprocess kan BSF:er utnyttja kostnadsfördelar och minimera risker, genom att enkelt se över utbudet och välja det alternativ som passar bäst för produktionen med hänsyn till volym, pris och kvalitet på deadstockmaterialet.

I empirin framstod även användandet av agenter som ett alternativ till återförsäljare, vilket kan liknas med outsourcing (Van Weele & Rozemeijer 2022). Detta innebär att företagen har en agent som jobbar för dem genom att förvärva deadstockmaterial å deras vägnar. Ur empirin framställs detta som att en agent befinner sig lokalt där deadstockmaterialet förvärvas. Fördelarna, som beskrivs av respondenterna, är att agenten ofta är del av ett nätverk med flera kontakter inom industrin. Vidare beskrivs, i empirin, användandet av en agent som ett steg i processen att etablera egna kontakter direkt med leverantörerna. Traditionell outsourcing handlar om att företagen vill försöka kostnadseffektivisera sin försörjningskedja, genom att förflytta delar av kedjan till lågkostnadsländer (Van Weele & Rozemeijer 2022). Till skillnad från traditionell outsourcing som främst fokuserar på kostnadsminimering (Cook 2007), ämnar användandet av en agent att utvidga företagets sourcingbas och reducera mängden interna resurser och tid som sourcingarbetet kräver. Genom att ha ett bra samarbete med agenter kan sourcingen underlättas då agenterna indirekt vidgar BSF:ernas kontaktnät, vilket kan bidra till ett bredare utbud och därigenom möjlighet att erbjudas lägre kostnader. En respondent menar att de använder flera agenter som aktivt arbetar med deadstock sourcing åt dem, vilket sprider BSF:ens risk att vara beroende av endast en källa till material.

Att förvärva deadstockmaterial via en återförsäljare eller återförsäljningsplattformar innebär, till skillnad från hands-on-sourcing, att BSF:erna själva väljer från ett kurerat utbud som de inte kan påverka. Även om sourcing via återförsäljare innebär lägre nivå av kontroll än hands-on-sourcing, erbjuder det fortfarande en högre nivå av kontroll än vid användandet av agenter. Eftersom en agent arbetar för att förvärva önskat deadstockmaterial å BSF:ernas vägnar, innebär det att BSF:erna inte blir erbjudna samma utbud som av en återförsäljare eller på en återförsäljningsplattform, då sökandet är inriktat efter ett särskilt önskemål.

5.1.3 Leverantörssourcing

Leverantörer utgör den primära källan till uppkomsten av deadstockmaterial, vilket uppstår som en biprodukt från deras huvudsakliga produktionsprocesser (Keiser et al. 2022). Dessa leverantörer utgör en mångfald av aktörer som kan vara involverade i olika delar av försörjningskedjan inom modeindustrin. Respondenterna har identifierat dessa som de aktörer som är ansvariga för tillverkningen av fibrer, garn, tyger och kläder. Genom att etablera en direktkontakt med leverantörer menar en respondent att sourcingprocessen blir enklare och mer effektiv, vilket bekräftas av Van Weele och Rozemeijer (2022) som skriver att en direktkontakt möjliggör ett snabbare informationsutbyte i försörjningskedjan.

Respondenterna nämner att, genom att etablera en relation med leverantörerna, får de en direkt insikt i deras tillgängliga deadstockmaterial. En respondent framhåller att det finns betydande mängder deadstockmaterial som ligger på lager hos olika leverantörer. Vidare menar respondenten att detta öppnar upp möjligheter för leverantörerna att hantera sina resurser på ett kostnadseffektivt sätt, samtidigt som man minskar de avfall som hamnar på deponier. Detta bekräftar Davies (2021), som menar att förvärv av deadstockmaterial kan reducera mängden avfall. Respondenten hävdar att detta är en win-win-situation både ur ett kostnads- och miljöperspektiv. I samband med att leverantörerna har insett möjligheterna med

deadstockmaterial samt den ökade efterfrågan, har de börjat erbjuda deadstockmaterial som ett alternativ på tygmässor. Detta innebär att tillgängligheten för deadstockmaterialet ökar och aktiveras, vilket minimerar avfall. Utöver fördelarna med tillgänglighet av deadstockmaterial, ger en direktkontakt med leverantörer även en minskad risk för missförstånd och fel. Två respondenter har uttryckt oro över användningen av mellanhänder, då det inte alltid kan garanteras att de har tillräcklig kunskap för att kunna särskilja olika material, vilket även bekräftas av Davies (2021), som säger att det är svårt att identifiera sammansättningen av deadstockmaterial. Van Weele och Rozemeijer (2022) hävdar att direktkontakt med leverantörer kan öka chanserna att få mer tillförlitlig information om deadstockmaterialet, då allt som produceras dokumenteras och lagras av leverantörerna. Empirin menar att en direktkontakt med leverantörer dessutom ger BSF:er ökad kontroll över sourcingprocessen och säkerställer att de får rätt material. Vidare ger en direktkontakt med leverantörer möjligheten att skapa relationer, vilket kan stärka förtroendet, och skapa en mer pålitlig leveranskedja (Van Weele & Rozemeijer 2022). Dessutom menar en respondent att BSF:er bör minimera antalet mellanhänder de inkluderar i sin sourcingprocess, då fler led bidrar till mer tilläggskostnader.

För att säkerställa tillgången av deadstockmaterial betonar en respondent vikten av att företag breddar sin sourcingbas och samarbetar med flera leverantörer. Denna aspekt tas även upp av Van Weele och Rozemeijer (2022) i samband med riskhantering inom traditionell sourcing, där de betonar vikten av att sprida ut risken på flera leverantörer. Genom att involvera flera källor av deadstockmaterial kan BSF:er öka chanserna att hitta det önskade materialet, säkerställa sin tillgång samt undvika risken av att vara beroende av en enda leverantör. Genom att ha tillgång till tillräckliga volymer av detta material kan företagen möjliggöra en uppskalning av sin produktion och minska behovet av att använda andra material. En fördel, som en respondent nämner, är möjligheten att etablera en mer direktkontakt med leverantörerna. Genom ett nära samarbete kan kommunikationen förbättras, BSF:erna kan få bättre insikt i leverantörernas mängd av deadstockmaterial, samt möjliggöra en mer effektiv sourcingprocess. Dessutom nämner en respondent att det långsiktigt är mer ekonomiskt fördelaktigt att ha direktkontakt med leverantörerna vid deadstock sourcing.

5.2 Utmaningar

5.2.1 Spårbarhet

En utmaning som har lagts stor vikt vid i empirin är svårigheten kring spårbarhet av deadstockmaterial. Spårbarhet relaterar till förmågan att verifiera historiken, platsen eller tillämpningen av ett föremål med hjälp av dokumenterad registrerad identifiering (ISO (22005:2007; Wang, Kumar, Zeng, Koehl, Tao & Chen 2019). Enligt Davies (2021) finns det svårigheter i att identifiera det exakta fiberinnehållet på grund av att deadstockmaterial ofta kan sakna etiketter. Detta bekräftar R1 och R3 som nämner att identifiera fibersammansättning är en tidskrävande aspekt i sourcingen av deadstockmaterial. R3 tillägger till detta att det råder en brist på material- och textilkunskap hos samarbetspartners och leverantörer.

Genom vår forskning har det framgått att det även finns svårigheter kring att veta vart deadstockmaterialet kommer ifrån och varför det har blivit deadstockmaterial, vilket samtliga respondenter ser som ett stort problem. Som det ser ut idag finns det en oro hos flera av respondenterna att deras sourcingstrategi uppmuntrar framtida överproduktion, eftersom dem inte med säkerhet kan veta ifall det deadstockmaterial de köper producerats avsiktligt eller inte. R1 beskriver att hen är osäker om informationen hen får från leverantörer stämmer, vilket både R2 och R3 också ifrågasätter. I samband med EU:s avfallslagstiftning har vissa EU-medlemsstater infört utökat producentansvar för textilier (European Commission 2022). Respondenterna nämner att de tror att kommande lagar och regleringar kan påverka spårbarheten av deadstockmaterial positivt. Trots de positiva indikationerna är textilindustrin en global industri med en stor del av tillverkningen i andra världsdelar än Europa (Ha-Brookshire 2017). Detta innebär att länder som ligger utanför EU inte är bundna av dessa direktiv, vilket indikerar att spårbarhet fortsatt kommer att vara en stor utmaning i textilindustrins värdekedja till dess att det finns globala lagkrav på plats.

5.2.2 Uppdatering av försörjningskedjan: anpassning till tillgänglighet av material

Modeindustrin står inför en stor utmaning när det gäller att övergå från det traditionella LE till en CE. Den linjära konsumtions- och produktionsmodellen, som beskrivs av Mishra, Jain och Malhotra (2021) samt Koszewska (2018), har visat sig vara en icke hållbar produktionsmetod och varit en huvudorsak till de betydande avfallsmängderna som genereras av modeindustrin. Litteraturen har presenterat att för att effektivt övergå till en CE inom modeindustrin måste avfall förebyggas under hela produktlivscykeln och mängden avfall som deponeras måste minskas (Bishop 2021; Koszewska 2018). Vidare har UN (2021) identifierat användningen av avfall som råmaterial som en viktig del av övergången till en mer hållbar produktion inom modeindustrin. Utifrån empirin har vi identifierat viktiga aspekter som är nödvändiga för att främja en hållbar och cirkulär försörjningskedja inom modeindustrin. Samtliga respondenter betonar behovet av en omställning i hela försörjningskedjan för att integrera produkter av deadstockmaterial på samma nivå som nyproducerade produkter. Enligt R4 krävs en grundläggande förändring av attityder och beteenden hos aktörer på den globala modemarknaden för att möjliggöra en omställning till en mer hållbar modeindustri. Vidare noterar respondenten att lagförändringar, klimatkriser och politiska förändringar driver denna utveckling. En respondent menar att det finns en ökad medvetenhet om behovet av hållbarhet inom modeindustrin, vilket har medfört en förändring i synen på design och hela textilindustrin.

Enligt Quinn (2015) behövs ett skifte inom modeindustrin från att fokusera på populära och prisvärda produkter till att överväga vilka produkter som skapas, hur de skapas och av vem. Trots att hållbarhet har uppmärksammats inom industrin, är det viktigt att detta perspektiv blir mer framträdande för att främja en mer hållbar modeindustri. En del av denna hållbarhetsaspekt är att förstå hur produkter av deadstockmaterial kan användas i ett avfallsförebyggande syfte, samtidigt som man tar hänsyn till att dessa produkter har en

naturlig brist och kan inte behandlas på samma sätt som nyproducerade produkter. Det kommer finnas en begränsad mängd deadstockprodukter och det är förhållningssättet hos aktörer på marknaden som måste förändras. I empirin säger R2 att en stor utmaning som modeindustrin står inför är just att anpassa sig till en först-till-kvarn-princip, för att minska mängden avfall och optimera användningen av deadstockmaterial. Dessutom framhåller respondenten att återförsäljare behöver utbildas om de nya spelreglerna och anpassa sig efter de aspekter som produkter av deadstockmaterial karaktäriseras av. Det är inte längre hållbart att förlita sig på kort framförhållning eller förväntningar om att kunna beställa stora volymer. För att tillämpningen av deadstockmaterial i modeprodukter ska nå sin fulla potential förklarar R1 att krävs det en större flexibilitet och anpassning från inköpare samt försörjningskedjan i helhet. Industrin måste acceptera osäkerheten kring antalet produkter som kan beställas. Vilket bekräftas av litteraturen, som säger att det oregelbundna och oförutsägbara utbudet av deadstockmaterial försvårar standardisering av plagg och kollektioner (Gwilt 2020). Istället behöver fokus skiftas mot att anpassa sig till tillgängligheten av material som har en naturlig brist för att kunna optimera produktionen av produkter tillverkade av deadstockmaterial. Detta är en utmaning för industrin som traditionellt sett har förlitat sig på förutsägbara produktionskedjor. R5 ställer sig också frågande till den traditionella inköpsprocessen och förespråkar precis som R4 att fokus bör skiftas från den traditionella massproducerande, linjära modellen och istället främja mer hållbara och individanpassade produkter. För att uppnå en mer hållbar modeindustri, där produkter av deadstockmaterial integreras, behöver aktörer inom industrin våga ta steget och omfamna den förändrade verkligheten som innebär en större flexibilitet och osäkerhet.

5.3 Möjligheter

5.3.1 Industriell symbios

I empirin framkommer tydliga indikationer på förekomsten av industriell symbios inom deadstock sourcing, vilket innebär att olika industrier samverkar för att gemensamt minska avfall och främja en övergång till en cirkulär ekonomi (SWECO u.å; Chertow 2000). Den insamlade empirin visar att respondenterna inte begränsar sig till modeindustrin när de förvärvar deadstockmaterial, vilket öppnar möjligheten för en integrerad sourcingprocess. Genom att integrera flera industrier kan BSF:er utöka sina materialkällor och därmed öka tillgängligheten. Detta diversifierar företagets tillgångar och minskar beroendet av en enda industri för att uppfylla sina behov av deadstockmaterial, vilket därigenom minimerar deras risk (Van Weele & Rozemeijer 2022). En ökad tillgänglighet kan bidra till att lösa de flaskhalsar som uppstår på grund av svårigheter att garantera tillgången och mängden av deadstockmaterial, vilket en respondent framhöll som en betydande utmaning i strävan mot att effektivisera sourcingprocessen av deadstockmaterial samt göra den mer strukturerad och pålitlig.

En viktig aspekt av industriell symbios är att möjliggöra utbyte av överblivet material mellan företag som verkar i olika industrier. Genom att gynna samarbete kan företag enklare tillhandahålla och erhålla hållbara material, inklusive det tidigare begränsade utbudet av

deadstockmaterial. Genom att främja utnyttjandet av dessa resurser kan industriell symbios bidra till att minska behovet av nyproduktion och därmed engagera fler industrier i att minska avfallet (Rauturier 2022). Genom att skapa ett mer integrerat system där avfall från en industri kan användas som råmaterial i en annan, ökar det cirkulära flödet. På så sätt kan avfall betraktas som en resurs som återanvänds istället för att hamna på deponier eller förbrännas. Litteraturen stödjer denna synpunkt, och Koszewska (2018) betonar vikten av att fokusera på att förebygga och minimera avfall som en viktig del av övergången till en cirkulär ekonomi. Vidare forskning och implementering av denna samverkan kan vara avgörande för att skapa en mer resurseffektiv och hållbar industriell verksamhet.

5.3.2 Symbiosplattform

Genom att etablera internationella plattformar där producenter, leverantörer och varumärken integreras och delar resurser, kan samverkan mellan intressenter inom och bortom modeindustrin främjas. Respondenterna menar att en plattform hade varit gynnsam för alla aktörer samt miljön, då det skulle förenkla processen att hitta deadstockmaterial och samla spill från textilindustrin. Litteraturen har nämnt ett fåtal plattformar som idag existerar för att samla in och underlätta deadstocksourcing (Nona-Source u.å; Recovo u.å; Queen of Raw u.å.), men fler aktörer behöver integreras in i systemet för att öka tillgängligheten. R4 beskriver att bristen på en struktur som tar hand om allt material ligger till grund för de stora mängder deadstockmaterial som ligger på lager. Nya lagstiftningar och regleringar kommer alltså att tvinga företag att hantera sitt överlager. Dessutom bör fler industrier som sitter på deadstockmaterial inkluderas då man kan dra nytta av dessa resurser och minimera den textila den textila avfallsmängden. Baserat på litteraturen och empirin anser vi att en industriell symbiosplattform som integrerar olika industrier och aktörer globalt, kan bidra med en lösning för deadstockhatering för företag som hanterar textila material. En respondent betonar att producenter och varumärken aktivt skulle kunna bidra med sitt deadstockmaterial, vilket i sin tur kan utnyttjas och förädlas av andra aktörer för återanvändning. Detta skapar en möjlighet för BSF:er som köpt in för mycket deadstockmaterial att enkelt återaktivera och sälja överskottsmaterialet. Därigenom kan man undvika överflödigt lager samt minska avfallet och främja en mer hållbar och effektiv resursanvändning.

Vår föreslagna symbiosplattform har potentialen att öka spårbarheten och möjliggöra en effektiv hantering av deadstockmaterial. Med EU-kommissionens förslag om transparenskrav och framtida förbud mot förstöring av osålda produkter, presenteras en möjlighet för utvecklingen av deadstocksourcing (European Commission 2022). Plattformen kan fungera som en lösning för aktörer att överlämna sitt överblivna material och säkerställa att det cirkulerar, vilket tvingar företag att ta ansvar för sin produktion. Plattformen kan underlätta inkluderingen av det utökade producentansvaret för företag (European Commission 2022), till följd av att den ger en möjlighet för företag att bli av med sitt överlager och deadstockmaterial. Den föreslagna plattformen, i samband med EU-kommissionens strategier, presenterar även en pålitlig lösning för att hantera respondenternas oro kring materialets ursprung och innehåll. Plattformen erbjuder en samlad plats där certifierat deadstockmaterial är tillgängligt, och ursprung samt materialinnehåll är tydligt presenterat.

Detta möjliggör en effektiv sourcingprocess som kräver mindre tid och resurser. På så sätt kan företagen fokusera på andra viktiga delar av försörjningskedjan samtidigt som de kan vara säkra på att de uppfyller EU:s krav på transparens och hållbarhet.

En viktig fördel med en sådan symbiosplattform är att den skulle gynna BSF:er genom att öka tillgängligheten av befintligt deadstockmaterial och förenkla sourcingprocessen. Detta kan leda till minskade kostnader och resursintensitet för BSF:er, samtidigt som det bidrar till minskat avfall och hållbar utveckling i modeindustrin. Ytterligare en fördel som presenteras är att industriella symbiosplattformar hjälper till att lösa logistiska problem. Genom att erbjuda en centraliserad försäljningsplats av deadstockmaterial kan aktörer undvika onödig lagerhållning och samtidigt säkerställa en smidigare tillgång till deadstockmaterial. Vidare kan plattformen även bistå med att hantera de legala aspekterna som är förknippade med sourcing av deadstockmaterial. Symbiosplattformen kan främja ett samarbete industrier emellan, där resursutnyttjande och avfallshantering av textilier effektiviseras. Detta kan i längden underlätta sourcingprocessen av deadstockmaterial för BSF:er inom modeindustrin då möjligheten att finna tillgängligt material ökar.

6. Slutsatser

I denna uppsats presenteras de främsta processerna som BSF:er kan tillämpa i sin sourcing av deadstockmaterial, samt de främsta utmaningarna och möjligheterna deadstocksourcing innefattar. Studien ger en förståelse för hur olika BSF:er kan minska avfall och optimera användningen av befintliga resurser, i en övergångsfas mot en cirkulär ekonomi. Efter att ha analyserat data drar uppsatsen slutsatsen att de främsta sourcingprocesserna som används av BSF:er idag är hands-on-sourcing, tredjepartssourcing och leverantörssourcing. Det framkommer även att BSF:erna inte följer något linjärt mönster i deras utveckling av sourcingarbetet, utan att de använder olika sourcingprocesser beroende på olika faktorer, samt kombinerar dem i praktiken. Studien har identifierat att det gemensamma målet bland BSF:erna är att säkerställa tillgången av deadstockmaterial, och för att uppnå detta använder de alla tillgängliga medel. Det innebär att de inte enbart förlitar sig på en enskild sourcingprocess. Leverantörssourcing identifieras som mest fördelaktig eftersom det är mindre resurskrävande och mer tidseffektivt, dock finns det svårigheter för BSF:er att etablera direktkontakt med leverantörer utan tidigare erfarenhet.

De utmaningar som studien presenterat för BSF:er i sourcing av deadstockmaterial är spårbarheten av materialen samt att modeindustrin, som den ser ut idag, inte är anpassad till användandet av deadstockmaterial som huvudsakliga råmaterial i textila produkter. Framtida lagstiftningar och regleringar kommer tvinga modeföretag att agera medvetet och ta tillvara på det avfall som finns, vilket kommer främja utvecklingen av nya processer och strategier samtidigt som mängden avfall minskar.

Genom att ha identifierat tre sourcingprocesser har studien kommit fram till att tillgängligheten av deadstockmaterial är en stor utmaning för BSF:er inom modeindustrin. Empirin har tydliggjort att det finns stora mängder deadstockmaterial men att bristen på ett

etablerat system som tillgängliggör materialet för sourcing försvårar processen. Studien påvisar att dessa mängder deadstockmaterial är industriöverskridande, då respondenterna i studien nämnt att de förvärvar sitt deadstockmaterial från olika industrier. Studien presenterar därigenom en möjlighet för BSF:ers sourcingprocess i form av en industriell symbiosplattform. Genom att främja samarbeten och utbyte av resurser kan denna plattform bidra till att minska gapet mellan tillgänglighet och behov av deadstockmaterial i modeindustrin. Detta skulle möjliggöra en mer hållbar och effektiv användning av deadstockmaterial och främja övergången mot en mer hållbar utveckling inom modeindustrin.

6.1 Förslag på vidare forskning

Denna studie har fokuserat på deadstocksourcing för BSF:er i Norden. Antalet företag som verkar som en BSF och hanterar deadstocksourcing är begränsade, vilket innebär att det krävs mer forskning inom området. Bristen på tidigare forskning om deadstockmaterial försvårade genomförandet av vår studie. Det finns en begränsad mängd tillgänglig information och vetenskapliga studier som kan ligga till grund för vår forskning, vilket innebär att studiens resultat till stor del är baserad på empirin. Vidare forskning inom området hade berikats av att inkludera ett större antal företag, utföra fler intervjuer per företag, samt genomföra fallstudier för djupare förståelse kring ämnet.

Framtida forskning bör undersöka utmaningar och möjligheter med deadstocksourcing utifrån producenternas perspektiv. Detta kan innefatta att undersöka hur deadstocksourcing kan bidra till att minska lagerhållningen hos leverantörer samt vilken påverkan lagar och direktiv kan ha på denna process. Det hade dessutom varit intressant att studera huruvida leverantörer ställer sig till frågan om avsiktlig överproduktion och producera deadstockmaterial i takt med att efterfrågan ökar. Vidare skulle det vara intressant att integrera både producent- och konsumentperspektivet och genomföra en jämförande studie mellan traditionell sourcing och deadstocksourcing för att belysa eventuella skillnader och utvecklingsmöjligheter. Avslutningsvis hade det varit intressant med en uppföljning av denna studie för att se hur tillgängligheten för deadstockmaterial påverkats när EU-direktiv samt globala lagar träder i kraft.

Källförteckning

- Abu-Ghunmi, D., Abu-Ghunmi, L., Kayal, B. & Bino, A. (2016). Circular economy and the opportunity cost of not 'closing the loop' of water industry: the case of Jordan. *Journal of Cleaner Production*, 131, ss. 228-236. doi: 10.1016/j.jclepro.2016.05.043
- Allal-Chérif, O., Costa Climent, J. & Ulrich Berenguer, K. (2023) Born to be sustainable: How to combine strategic disruption, open innovation, and process digitization to create a sustainable business. *Journal of Business Research*, 154. doi: 10.1016/j.jbusres.2022.113379
- Andersen, M.S. (2007). An introductory note on the environmental economics of the circular economy. *Sustainability Science*, 2, ss. 133-140. doi: 10.1007/s11625-006-0013-6
- Ashcroft, S. (2023). *What is ... supply chain?*
<https://supplychaindigital.com/digital-supply-chain/what-is-reverse-logistics> [2023-04-28]
- Balchandani, A. & Eisenberg, D. (2021). *What tech innovation means for the business of fashion*.
<https://www.mckinsey.com/industries/technology-media-and-telecommunications/our-insight/s/what-tech-innovation-means-for-the-business-of-fashion?fbclid=IwAR115KGXRRtHmSFTn3kgBC2HalC7xXKyJZc5RjjChmnFNXbgbSrWtE4151w> [2023-04-19]
- Bardey, A., Booth, M., Heger, G. & Larsson, J. (2021). Finding yourself in your wardrobe: An exploratory study of lived experiences with a capsule wardrobe. *International Journal of Market Research*, 64(1), ss. 113–131. doi: 10.1177/1470785321993743
- Beckmann, M. & Akhavan, R. M. (2017). A configuration of sustainable sourcing and supply management. *Journal of Purchasing and Supply Management*, (23)2, ss 137-151. doi: 10.1016/j.pursup.2016.07.006
- Bishop, M.L. (2021). FABSCRAP: Building Stakeholder Awareness for Reducing Fashion Industry Waste. I Davis Burns, L. (red) *Fashion Business Cases: A Student Guide to Learning with Case Studies*. Fairchild Books. ss. 20–27.
- Britt, H. (2021). *What Is "Upstream" and "Downstream" in Supply Chain Management?*
<https://www.thomasnet.com/insights/what-is-upstream-downstream-supply-chain-management/> [2023-04-28]
- Brydges, T. (2019). Closing the loop on take, make, waste: Investigating circular economy practices in the Swedish fashion industry. *Journal of Cleaner Production*, 293, ss. 126245. doi: 10.1016/j.jclepro.2021.126245
- Bryman, A. & Bell, E. (2011). *Business research methods*. 3 uppl., Oxford: Oxford University Press.

- Burns, L.D., & Carver, J. (2021). *Stories of Fashion, Textiles, and Place: Evolving Sustainable Supply Chains*. Bloomsbury Visual Arts.
- Burns, L.D. (2019). *Longevity of Use. In Sustainability and Social Change in Fashion*. Fairchild Books.
- Cachon, G.P. & Swinney, R. (2011). The Value of Fast Fashion: Quick Response, Enhanced Design, and Strategic Consumer Behavior. *Management Science*, 57(4), ss. 778–795. doi: 10.1287/mnsc.1100.1303
- Charnley, F., Knecht, F., Muenkel, H., Pletosu, D., Rickard, V., Sambonet, C., Schneider, M. & Zhang, C. (2022). Can Digital Technologies Increase Consumer Acceptance of Circular Business Models? The Case of Second Hand Fashion. *Sustainability* 2022. 14(8) ss. 4589. doi: 10.3390/su14084589
- Chertow, M.R. (2000). INDUSTRIAL SYMBIOSIS: Literature and Taxonomy. *Annual review of energy and the environment*, 25(1), ss. 313–337. doi: 10.1146/annurev.energy.25.1.313
- Cook, T.A. (2007). *Global sourcing logistics: how to manage risk and gain competitive advantage in a worldwide marketplace*. American Management Association.
- Cybis, P. & Bernard, S. (2021). *Fast fashion: why firms incinerate deadstock, and public policies*. Smart Prosperity Institute. https://institute.smartprosperity.ca/sites/default/files/Fashion_WP_report.pdf
- Davies, N. (2021). Återanvända textilier: Är överblivna tyger nyckeln till hållbart mode?. <https://www.aatcc.org/news2021-10a/> [2023-04-19]
- De los Rios, I.C. & Charnley, F.J.S. (2017). Skills and capabilities for a sustainable and circular economy: The changing role of design. *Journal of cleaner production*, 170, ss. 109–122. doi: 10.1016/j.jclepro.2016.10.130
- Dean, C. (2020). *Waste - is it 'really' in fashion?* <https://www.fashionrevolution.org/waste-is-it-really-in-fashion/#:~:text=The%20number%20of%20garments%20produced,is%20landfilled%20or%20burned%20globally> [2023-04-06].
- Dhir, Y.J. (2021). Hazards of fashion and textile waste: Approaches for effective waste management. *Waste Management in the Fashion and Textile Industries*, ss. 31-58 doi: 10.1016/B978-0-12-818758-6.00002-8
- Dickerson, K.G. (1999). *Textiles and apparel in the global economy*. 3 uppl., Upper Saddle River, N.J: Merrill.

Dutra Machado, M.A., Ordovás de Almeida, S., Chiattono Bollick, L. & Bragagnolo, G. (2019). Second-hand fashion market: consumer role in circular economy *Journal of Fashion Marketing and Management*, 23(3), ss. 382-395 doi: 10.1108/JFMM-07-2018-0099

Ellen MacArthur Foundation (2017). *A New Textiles Economy: Redesigning fashion's future*. <https://ellenmacarthurfoundation.org/a-new-textiles-economy>

Esbeih, K.N., Molina- Moreno, V., Núñez- Cacho, P. & Silva-Santos, B. (2021). Transition to the Circular Economy in the Fashion Industry: The Case of the Inditex Family Business. *Sustainability*, 13(18). doi: 10.3390/su131810202

European Parliament and of the Council (EU) 2008/98/EC av den 19 november 2008 om on waste and repealing certain Directives (OJ L 312 22.11.2008, p. 3). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02008L0098-20180705>

European Commission (EU) 2014/0398 av den 2 Juli 2014 om Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions towards a circular economy: A zero waste programme for Europe. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:52014DC0398>

EU Strategy for Sustainable and Circular Textiles (EU) 2022/141 av den 30 mars 2022 om Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52022DC0141>

European Commission (u.å.) *Waste and recycling*. https://environment.ec.europa.eu/topics/waste-and-recycling_en [2023-04-05]

Evans, N., Jeffrey, M. & Craig, S. (2020). *Costing for the Fashion Industry*. 2 uppl., Bloomsbury Visual Arts.

Fibre 2 Fashion. (2021). *Sustainability 101: What is deadstock?* <https://www.fibre2fashion.com/industry-article/8959/sustainability-101-what-is-deadstock> [2023-04-09]

Guilbault, L. (2021). *LVMH's Latest Venture Is a Deadstock Fabric Platform*. <https://www.vogue.com/article/lvmh-deadstock-fabric-platform-nona-source> [2023-04-23]

Gwilt, A. (2020). *A Practical Guide to Sustainable Fashion*. Bloomsbury Visual Arts.

- Ha-Brookshire, J.E. (2017). *Global Sourcing in the Textile and Apparel Industry*. 2 uppl., Fairchild Books.
- Hartman, L., Joines, J.A., Thoney, K.A. & King, R.E. (2012). The effect speed and replenishment flexibility has on overall costs of sourcing apparel products. *The Journal of The Textile Institute*, 103(6), ss. 604-621. doi: 10.1080/00405000.2011.595106
- Handfield, R., Sroufe, R. & Walton, S. (2005). Integrating environmental management and supply chain strategies. *Business Strategy and the Environment*, 14(1), ss. 1. <https://www.proquest.com/docview/213771037?parentSessionId=ZJItB8S9At1klfgpig%2FWGpNVe%2B19YDVB1PPhSZkiNuw%3D&pq-origsite=primo>
- Harsanto, B., Primiana, I., Sarasi, V. & Satyakti, Y. (2023). Sustainability Innovation in the Textile Industry: A Systematic Review. *Sustainability*, 15(2), ss. 1549. doi: 10.3390/su15021549
- Hedrich, S., Janmark, J., Langguth, N., Magnus, K-H. & Strand, M. (2022). *Circular Fashion in Europe: Turning waste into value*. McKinsey & Company. <https://www.mckinsey.com/industries/retail/our-insights/scaling-textile-recycling-in-europe-turning-waste-into-value>
- Holtström, J., Bjellerup, C. & Eriksson, J. (2019). Business model development for sustainable apparel consumption: The case of Houdini Sportswear. *Journal of Strategy and Management*, 12(4), ss. 481-504. doi: 10.1108/JSMA-01-2019-0015
- Hoogendoorn, B., Van der Zwan, P. & Thurik, R. (2019). Sustainable Entrepreneurship: The Role of Perceived Barriers and Risk. *J Bus Ethics*, 157, ss. 1133–1154. doi: 10.1007/s10551-017-3646-8
- Hummel, A. (u.å). *What Is Meant By Upstream And Downstream Supply Chain?* https://mondo.ro.com/what-meant-upstream-downstream-supply-chain/?utm_content=cmp-tru e [2023-04-28]
- ISO 22005:2007. *Traceability in the feed and food chain — General principles and basic requirements for system design and implementation*. International Organization for Standardization.
- Jadwani, R. (2019). *Reducing Textile & Apparel Waste*. AATCC. <https://www.aatcc.org/2019-reducing-waste/> [2023-04-07]
- Singh, J. (2022). The Sustainability Potential of Upcycling. *Sustainability*, 14(10), ss. 5989. doi: 10.3390/su14105989

Johnson, I., Cohen, A.C. & Sarkar, A.K. (2015). The Textile Industry. I Pizzuto, J.J. (red.) *Fabric Science*. Fairchild Books, ss. 1–15.

Kang, J., Liu, C. & Kim, S-H. (2013). Environmentally sustainable textile and apparel consumption: the role of consumer knowledge, perceived consumer effectiveness and perceived personal relevance. *International Journal of Consumer Studies*, 37(2013), ss. 442–452. doi: 10.1111/ijcs.12013

Keiser, S., Vandermar, D. & Garner, B.M. (2022). *Beyond Design: The Synergy of Apparel Product Development*. 5 uppl., Bloomsbury Publishing Inc.

Kemp, R., Loorbach, D. & Rotmans, J. (2007). Transition management as a model for managing processes of co-evolution towards sustainable development. *International Journal of Sustainable Development and World Ecology*, 14(1), ss. 78-91.
<http://costello.pub.hb.se/login?url=https://www.proquest.com/scholarly-journals/transition-management-as-model-managing-processes/docview/197927885/se-2>

Kennedy, A., Reyes, A. & Venezia, F. (2020). *Apparel Costing*. Bloomsbury Visual Arts.

Knoppen, D. & Knight, L. (2021). Pursuing sustainability advantage: The dynamic capabilities of born sustainable firms. *Business Strategy and the Environment*, 31(4) ss. 1789-1813. doi: 10.1002/bse.2984

Koszewska, M. (2018). Circular Economy - Challenges for the Textile and Clothing Industry. *Autex Research Journal*, 18(4), ss. 337-347. doi: 10.1515/aut-2018-0023

Krause, D.R., Vachon, S. & Klassen, R.D. (2009). Special topic forum on sustainable supply chain management: introduction and reflections on the role of purchasing management*. *Journal of Supply Chain Management*, 45(4), ss. 18-25.
<https://www.proquest.com/docview/235224630?parentSessionId=FUDIGxXd%2BwoSgQ0WMQq6R6BNI7tF9%2BamToLEgbmHtz0%3D&pq-origsite=primo>

Lambrechts, W. (2020). Ethical and Sustainable Sourcing: Towards Strategic and Holistic Sustainable Supply Chain Management. In: *Leal Filho, W., Azul, A., Brandli, L., Özuyar, P. & Wall, T. (red) Decent Work and Economic Growth*. ss. 1-13. doi: 10.1007/978-3-319-71058-7_11-1

McKinsey & Company (2020). *The State of Fashion 2020: Coronavirus update*.
https://www.mckinsey.com/~/_/media/mckinsey/industries/retail/our%20insights/its%20time%20to%20rewire%20the%20fashion%20system%20state%20of%20fashion%20coronavirus%20update/the-state-of-fashion-2020-coronavirus-update-final.pdf

McKinsey & Company (2020). Sustainable fashion: How the fashion industry can urgently act to reduce its greenhouse gas emission.

<https://www.mckinsey.com/featured-insights/mckinsey-live/webinars/sustainable-fashion-how-the-fashion-industry-can-urgently-act-to-reduce-its-greenhouse-gas-emission> [2023-05-16]

Mishra, S., Jain, S. and Malhotra, G. (2021). The anatomy of circular economy transition in the fashion industry. *Social Responsibility Journal*, 17(4), ss. 524-542. doi: 10.1108/SRJ-06-2019-0216

Niinimäki, K., Peters, G., Dahlbo, H., Perry, P., Rissanen, T. & Gwilt, A. (2020). The environmental price of fast fashion. *Nature Reviews Earth & Environment*, 1, ss. 189-200. doi: 10.1038/s43017-020-0039-9

Nona-Source. (u.å.). About us.
<https://www.nona-source.com/pages/about-us> [2023-04-19]

Ostermann, C.M., Nascimento, L.d.S., Steinbruch, F.K. & Callegaro-de-Menezes. (2021). Drivers to implement the circular economy in born-sustainable business models: a case study in the fashion industry. *Emerald Publishing Limited*, 28(3), ss. 223-240. doi: 10.1108/REGE-03-2020-0017

Pagell, M., Wu, Z. & Wasserman, M.E. (2010). Thinking differently about purchasing portfolios: An assessment of sustainable sourcing. *Journal of Supply Chain Management*, 46(1), ss. 57-73. doi:10.1111/j.1745-493X.2009.03186.x

Queen of Raw (u.å.). *Turning the world's pollution into profit*.
<https://www.queenofraw.com/about/index.html> [2023-04-19]

Quinn, S.B. (2015). Sustainable Sourcing. I Hethorn, J. & Ulasewicz, C. (red) *Sustainable Fashion What's Next?: A Conversation about Issues, Practices and Possibilities*. Fairchild Books, ss. 346–374.

Rafi-Ul-Shan, P.M., Grant, D.B, Perry, P. & Shehzad, A. (2018). Relationship between sustainability and risk management in fashion supply chains: A systematic literature review. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 46(5), ss. 466-486. doi: 10.1108/IJRDM-04-2017-0092

Rashidi-Sabet, S. & Madhavaram, S. (2022). A Strategic Marketing Framework for Emerging Out of the Climate Change Social Trap: The Case of the Fashion Industry. *Journal of Macromarketing*, 42(2), ss. 267–291. doi: 10.1177/02761467211058083

Rauturier, S. (2022). *What Is Fast Fashion and Why Is It So Bad?*
<https://goodonyou.eco/what-is-fast-fashion/> [2023-04-08]

Recovo. (2023). Everything you need to know about deadstock fabrics. *Recovo* [blog], 6 Mars. <https://recovo.co/blog/everything-you-need-to-know-about-deadstock-fabrics/> [2023-04-10].

Recovo. (u.å.). *Powering Circular Solutions for the Fashion Industry*. <https://recovo.co/#> [2023-04-10].

Sandberg, E. & Hultberg, E. (2021). Dynamic capabilities for the scaling of circular business model initiatives in the fashion industry. *Journal of Cleaner Production*, 320. doi: 10.1016/j.jclepro.2021.128831

Saxon, K. (2022). *What Is Fast Fashion? Definitions, Problems, Examples (In 2022)*. <https://thevou.com/fashion/fast-fashion/#definition> [2023-04-28]

Schaltegger, S., Hansen, E.G. and Lüdeke-Freund, F. (2016). Business models for sustainability: Origins, present research, and future avenues. *Organization & Environment*, 29(1), ss. 3-10. doi: 10.1177/1086026615599806

SWECO. (u.å.). *Industriell symbios*. <https://www.sweco.se/vart-erbjudande/vatten-energi-och-industri/industri/industriell-symbios/> [2023-04-23].

Tate, W.L., Ellram, L.M. & Kirchoff, J.F. (2010). Corporate Social Responsibility Reports: A thematic analysis related to supply chain management. *Journal of supply chain management*, 46, ss.19-44. doi: 10.1111/j.1745-493X.2009.03184.x

United Nations. (2021). *Putting the brakes on fast fashion*. <https://www.unep.org/news-and-stories/story/putting-brakes-fast-fashion> [2023-04-06]

United Nations Brundtland Commission. (1987). *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future*. United Nations. <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>

Van Weele, A. & Rozemeijer, F. (2022). *Procurement and Supply Chain Management*. 8 uppl., Studentlitteratur.

Todeschini, B.V., Nogueira Cortimiglia, M., Callegaro-de-Menezes, D. & Ghezzi, A. (2017). Innovative and sustainable business models in the fashion industry: Entrepreneurial drivers, opportunities, and challenges. *Business Horizons*, 60(6), ss. 759-770. doi: 10.1016/j.bushor.2017.07.003

Wang, K., Kumar, V., Zeng, X., Koehl, L., Tao, X. & Chen, Y. (2019). Development of a Textile Coding Tag for the Traceability in Textile Supply Chain by Using Pattern Recognition

and Robust Deep Learning. *International Journal of Computational Intelligence Systems*, 12(2), ss. 713-722. doi: 10.2991/ijcis.d.190704.002

Wolfe, I. (2022). *What is deadstock fabric and is it sustainable?*
<https://goodonyou.eco/brands-using-leftover-fabric/> [2023-04-19]

Yalcin-Enis, I., Kucukali-Ozturk, M. & Sezgin, H. (2019). Risks and Management of Textile Waste. *Nanoscience and Biotechnology for Environmental Applications. Environmental Chemistry for a Sustainable World*, 22, ss. 29-53. doi: 10.1007/978-3-319-97922-9_2

Zanjirani Farahani, R., Asgari, N. and Van Wassenhove, L.N. (2021). Fast Fashion, Charities, and the Circular Economy: Challenges for Operations Management. *Production and Operations Management*, 31(3), ss. 1089-1114. doi: 10.1111/poms.13596

Bilagor

Bilaga 1 - Mejl till potentiella respondenter

Hej,

Hoppas allt är väl!

Vi är tre textilekonomstudenter från Textilhögskolan i Borås som har påbörjat vår kandidatuppsats.

Vi forskar kring hur modebolag arbetar med sina sourcingstrategier inom deadstock för att förstå vilka utmaningar och möjligheter som finns inom området. Genom studien hoppas vi få en bättre förståelse för hur industrin kan tackla överflödet av deadstock, i den gemensamma strävan mot en mer hållbar framtid för modeindustrin.

Som vi förstår det är ni ett företag som sourcar deadstockmaterial, och därför hade vi velat genomföra en intervju med er kring detta ämne. Låter studien intressant? Isåfall vill vi gärna komma i kontakt med den som är ansvarig för er sourcing för att boka in ett möte.

Tusen tack på förhand och vi hoppas på att höra från er snart!

Vänliga hälsningar,
Susanna Süllmann, Maria Karlsson och Moa Voxhed

//

Hello,

Hope this email finds you well!

We are three Fashion Business students from the Swedish School of Textiles in Borås, Sweden who have just started our bachelor's thesis.

We are researching how fashion companies work with their sourcing strategies of deadstock to understand the challenges and opportunities within the area. Through this study, we hope to gain a better understanding of how the industry can tackle the surplus of deadstock, in the joint effort towards a more sustainable future for the fashion industry.

As we understand it, your company sources deadstock materials, and therefore, we would like to conduct an interview with you on this subject. Does the study sound interesting? If so, we would like to get in touch with the person responsible for your sourcing to schedule a meeting.

Thank you very much in advance, and we hope to hear from you soon!

Best regards,
Susanna Ställmann, Maria Karlsson, and Moa Voxhed

Bilaga 2 - Intervjuguide

Intervjufrågor

Företaget

1. Berätta fritt om företaget, vad din roll är och vilka ansvarsområden du har?
2. Hur kommer det sig att ni arbetar med deadstockmaterial?
3. Vad för typ av deadstockmaterial sourcar ni? *t.ex. tyg eller plagg.*
4. Är deadstock det enda materialet ni använder för att tillverka era produkter?
 - *Vad för andra material använder ni?*
 - *Är deadstock det huvudsakliga material ni använder?*
5. Arbetar ni mest med företag som har överblivet material från produktion eller arbetar ni med återförsäljare av deadstockmaterial?

Utmaningar och möjligheter

6. Vad ser ni för möjligheter i branschen för att underlätta sourcingen av deadstockmaterial?
7. Vilka är de största utmaningarna för er med att sourca deadstockmaterial?
8. Finns det några ekonomiska aspekter ni måste ta hänsyn till i sourcing av deadstockmaterial som skiljer sig från traditionell sourcing?
9. Hur arbetar ni för att säkerställa tillgången av deadstockmaterial?

Sourcingstrategier

10. Hur ser er sourcingprocess ut när ni ska hitta deadstockmaterial?
 - *Hur många leverantörer arbetar ni med idag?*
 - *Hur många av era leverantörer är återkommande leverantörer?*
11. Vilka faktorer är viktigast när ni väljer era leverantörer av deadstockmaterial? *t.ex: pris, tillgänglighet, färg, material, kvalitet, mönster, geografisk plats, etiska aspekter.*
12. Vet ni var det deadstockmaterial ni sourcar kommer ifrån och varför det har blivit deadstock?
13. Hur mycket av ert tech-pack bestäms/specificeras innan sourcingen av deadstockmaterialet?
 - *Bestämmer ni färg eller material innan ni sourcar deadstockmaterial?*

Avslutande frågor

- Det var alla frågor vi hade. Finns det något du skulle vilja tillägga som vi inte har diskuterat hittills?
- Kan vi kontakta dig igen om vi har ytterligare frågor?
- Har du några kontakter som du tycker att vi borde prata om detta med?

//

Interview questions

The business

1. To begin, if you could start by telling us about your company, what your role is, and what responsibilities you have?
2. How come you started working with deadstock materials?
3. What type of deadstock materials do you source? For example, fabric or garments.
4. Is deadstock the only material you use to manufacture your products?
 - *What other materials do you use?*
 - *Is deadstock the primary material you use?*
5. Do you mainly work with companies that have leftover materials from their own production, or do you work with resellers of deadstock materials?

Challenges and opportunities

6. Firstly, what possibilities do you see in sourcing deadstock materials?
7. According to you, what are the biggest challenges in sourcing deadstock materials?
8. Are there any economic aspects you have to consider in the sourcing of deadstock materials that differ from traditional sourcing?
9. How do you ensure the availability of deadstock materials?

Sourcing strategies

10. Can you explain the process you go through when sourcing deadstock? What does your deadstock sourcing process look like?
 - *How many suppliers do you currently work with?*
 - *How many of your suppliers are recurring suppliers?*
11. What factors are the most important to you when selecting your suppliers for deadstock materials? *For example: price, availability, colour, material, quality, pattern, geographical location, ethical considerations.*

12. Do you know where the deadstock materials you source come from and why they have become deadstock?

13. How much of your tech pack is determined/specified before sourcing deadstock materials?

- *Do you determine colour or material before sourcing deadstock materials?*

Closing questions

- We have no further questions. Is there anything else you would like to bring up, or ask about, before we finish the interview?
- Can we contact you again if we have further questions?
- Do you have any recommendations of persons we should contact in regards to this topic?

TEXTILHÖGSKOLAN
HÖGSKOLAN I BORÅS

Besöksadress: Allégatan 1 · Postadress: 501 90 Borås · Tfn: 033-435 40 00 · E-post: registrator@hb.se · Webb: www.hb.se